

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 127

Συνδρομὴ ἑτησίαι· Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαφῇ πρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ
15 Ἰανουαρίου. Ἰσους καὶ εἰς ἐτήσια· - Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπι τῆς λίστας Πανεπιστημίου 39.

2 Ὀκτωβρίου 1883

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μ.θιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συνέχεια ἰδί σελ. 312

Δ'

Ἡ μοιρομαχία.

Παρήλθον πολλαὶ ἐβδομάδες, καθ' ἃς τόσον συνείδησα εἰς τὸν ἐν τῷ φρουρίῳ βίον, ὥστε μοὶ ἐφαίνετο οὐ μόνον ὑπερφότος, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστος μάλιστα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φρουράρχου μὲ ἐθεώρουν ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας. Ὁ φρουράρχος καὶ ἡ σύζυγός του ἦσαν ἐξαιρετικοὶ ἄνθρωποι. Ὁ Ἰβάν Κούριτς, ὅστις ἀπὸ παιδιᾶς τοῦ λόγου εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς τὸν βαθμὸν ἀξιωματικῆς, ἦτο ἀνὴρ ἀπλοῦς τοὺς τρόπους καὶ ἀπαιδευτος, ἀλλ' ἀγαθὸς καὶ ἀκέραιος. Ἡ σύζυγός του ἦγε καὶ ἔφερον αὐτὸν, ταῦτα ὅμως συνειθιάζετο μὲ τὴν ἐμφυτον νωθρότητα τοῦ χαρακτηρῆός του. Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα διώκει τὰ τοῦ στρατοῦ ἀπαρλλάκτως ὡς καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐδίδο τὰς δικταγὰς τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν τοῦ φρουρίου ὑπηρεσίαν ἀπαρλλάκτως ὡς καὶ τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ νοικοκυριὸν τῆς. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα βαθμηδὸν ἠμέρωσε καὶ δὲν ἦτο τόσον ἀγρία, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον. Ἐσχετισθήμεν περισσότερον. Εἶδον δέ, ὅτι καὶ καρδίαν εἶχεν ἀγαθὴν καὶ κρίσιν πολλήν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν προσωκειομένη μὲ τὴν καλὴν ἐκείνην οἰκογένειαν, καθὼς καὶ μὲ αὐτὸν τὸν Ἰβάν Ἰγνὰτιτς, τὸν ἑτερόθαλμον ὑπολοχαγόν, ἐν ᾧ Σβαμπρίνης κατηγόρει ὡς ἔχοντα ὑπόπτους σχέσεις μετὰ τῆς Βασίλισσας Ἰεγορόβνας, ὅπερ ὅμως ἦτο ψευδέστατον. Ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐσκοτιζέτο ποσῶς διὰ τισούτων μικρὰ πράγματα, ἂν αἱ καταλαλαὶαί του ἦσαν βρασιμὶ ἢ ἀνυπόστατοι.

Ἐγενόμην ἀξιωματικός. Ἡ ὑπηρεσία ἤμιστα ἦτο ὀχληρὰ. Ἐν τῷ εὐλογημένῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φρουρίῳ ἐκείνῳ, οὔτε ἀσκήσεις στρατοῦ εἶχομεν, οὔτε φρουρὰς, οὔτε στρατιωτικὰς ἐπιθεωρήσεις. Ὁ λοχαγὸς ἐγύμναζεν ἐνίοτε τοὺς στρατιώτας του, ἀλλὰ τοῦτο ἔκκαμνε μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κατατρίβῃ εὐαρέστως τὰς ὥρας του. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀκόμη κατορθώσῃ νὰ ταῖς μάθῃ τί ἐστί κλίσις ἐπὶ δεξιᾷ καὶ κλίσις ἐπ'

ἀριστερᾷ· ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην καὶ ὁ ζήλος πρὸς τὰ γράμματα ἀνεξωπυρήθη ἐν ἐμοί. Τὴν πρῶταν ἀνεγίνωσκον καὶ ἀπεπειρώμην νὰ μεταφράζω, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ στιχουργῶ. Ἐγνευμάτιζον σχεδὸν καθ' ἑκάστην παρὰ τῷ φρουράρχῳ. ὅπου συνήθως διέτριβον καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας. Τῇ ἐσπέρᾳ δὲ ἤρχετο ὁ παπᾶ Γαρασίμ μετὰ τῆς συζύγου του Ἀκουλίνας, ἣτις ἦτο ἡ χειροτέρα κακογλωσσοῦ τῆς γῶρας. Οἰκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι καθ' ἑκάστην ἐβλεπόμεθα ὁ Σβαμπρίνης καὶ ἐγώ. Ὅμως ἀπὸ ὄρας εἰς ὄραν ἐμειοῦτο ἡ εὐχαρίστησις, ἣν ἠσθανόμην ἐκ τῆς συνομιλίας του. Αἱ ἀκατάπαντοι ἀστείότητες αὐτοῦ περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ φρουράρχου καὶ ἰδίως πειρακτικαὶ τινες παρρητήρησις αὐτοῦ περὶ τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας τὰ μάλιστα μὲ δυσηρέστουν. Ἐν τῷ φρουρίῳ μόνον μὲ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην εἶχον σχέσεις, ἀλλὰ δὲν ἐπεθύμουν καὶ ἄλλης τινὸς τὴν σχέσιν.

Ἐναντίον πασῶν τῶν προρρήσεων οἱ Βασκίρ δὲν ἐπλησίαζον. Ἄκρα ἡσυχία ἐπεκράτει περὶ τὸ φρούριόν μας. Ἀλλ' ἡ ἡσυχία αὕτη ἐταράχθη αἰφνης ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι κατεγινόμεν ὀλίγον εἰς στιχουργίαν. Τὰ δοκίμιά μου ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς δὲν ἦσαν παντάπασιν ἀπορριπτέα, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σουμαρκὼφ¹ τὰ ἐπήνεσε πολλὰ ἔτη βραδύτερον. Μίαν ἡμέραν συνέπεσε νὰ γράψω ἄσματιόν τι, ὅπερ μοὶ ἤρεσε. Εἶναι γνωστόν, ὅτι αἱ συγγραφεῖς ὑπὸ τὸ πρόσχημα νάκουσσωσι τὰς κρίσεις τῶν ἄλλων ζητοῦσι νὰ εὐρωσιν εὐμενεῖς ἀκροατὰς τῶν ἔργων των· ἀντέγραψα λοιπὸν τὸ ἄσματιόν μου καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸν Σβαμπρίνην, ὅστις μόνος ἐν τῷ φρουρίῳ ἠδύνατο νὰ κρίνῃ περὶ ποιήματος.

Μετὰ βραχὺ προσιμίον ἐξήγαγον ἐκ τοῦ θυλακίου μου τὸν χάρτην καὶ τῷ ἀνέγνωσα τοὺς ἀκολουθοῦς στίχους: ²

Ἐξολοθρεύον τοὺς ἔρωτικούς λογισμοὺς προσπαθὼ νὰ λησμονήσω τὴν ὥραν μου! Φεῖ, ἀποσεύγαν τὴν Μάσσαν μου, ἐλπίζω νὰ ἐπανακτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου!
Ἄλλ' οἱ αἰχμαλωτισθέντες μὲ ὀφθαλμοὶ εἰσὶ πάντοτε

1. Ποιητὴς διάσημος τότε, λησμονηθεὶς ἔπειτα.

2. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι γεγραμμένοι κατὰ τὸ ὄφος, τὸ ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

ἐνώπιόν μου. Κατετάραξαν τὴν ψυχὴν μου καὶ ἐξηφάνισαν τὴν ἡσυχίαν μου.

Σὺ ἦτις γινώσκεις τὰς δυστυχίας μου, Μάσσα, βλέπουσα ἐμὲ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκτρᾷ καταστάσει, λυπήσου τὸν αἰχμάλωτόν σου.

«Πῶς σοῦ φαίνεται;» ἠρώτησα τὸν Σθαμπρίνην, ἀναμμένων ἐγκώμιον τι, ὡς ὀφειλόμενον φόρον.

Ἄλλὰ μετὰ μεγίστης δυσαρρεσκείας ἤκουσα τὸν Σθαμπρίνην, ὅστις συνήθως ἦτο λίαν φιλόφρων καὶ περιποιητικώτατος, νὰ μοὶ εἴπῃ κατὰ πρόσωπον, ὅτι τὸ ἀσμάτιον δὲν ἤξιζε τίποτε.

«Πῶς τοῦτο; τὸν ἠρώτησα ἀγωνιζόμενος ν' ἀποκρύψω τὴν δυσαρρεσκείαν μου.

— Διότι τοιοῦτοι στίχοι, μοὶ ἀπεκρίθη, εἰσὶν ἀξιοὶ τοῦ διδασκάλου μου Γρεδικκόφσκη! καὶ μοὶ ἐνθυμίζουσι πολὺ τὰ ἐρωτικὰ ῥοδάκια αὐτοῦ».

Ἐλαβεν ἀπὸ τὰς χειρᾶς μου τὸν χάρτην καὶ ἤρχισε νὰ ἐξονυχίζῃ ἀνηλεῶς ἕκαστον στίχον, ἐκάστην λέξιν, ἐξευτελιζῶν με κακεντρεχέστατα. Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῶ καὶ ἤρπαξα ἐκ τῶν χειρῶν του τὸν χάρτην, καὶ τῷ ἐδήλωσα ὅτι ἐπὶ ζωῆς μου δὲν θὰ τῷ δεῖξω καμμίαν ἐκ τῶν ποιητικῶν μου συνθέσεων. Ὁ Σθαμπρίνης καὶ ταύτην μου τὴν ἀπειλὴν δὲν παρέλιπε νὰ χλευάσῃ.

«Νὰ ἰδῶμεν, μοὶ εἶπεν, ἂν θὰ ἠμπορέσης νὰ κρατήσης τὸν λόγον σου· οἱ ποιηταὶ χρειάζονται ἕνα ἀκροατὴν, ὡς ὁ Ἰβάν Κούσμιτς φιάλην αἰνοπνεύματος πρὸ τοῦ φαγητοῦ. Καὶ ποία εἶναι, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴ ἡ Μάσσα, εἰς τὴν ὁποίαν φανερώσεις τὰ τρυφερὰ αἰσθηματά σου καὶ τὴν ἐρωτικὴν φλόγα σου; Μήπως εἶναι ἡ Μαρία Ἰβανόβνα;

— Δὲν εἶναι ἰδική σου δουλειά, ἀπεκρίθη συνοφρυωθῆς, νὰ μάθῃς ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Μάσσα, οὔτε αἱ συμβουλαὶ σου μοῦ χρειάζονται, οὔτε τὰς εἰκασίας σου θέλω νάκούσω.

— ὦ! ὦ! τί κενόδοξος ποιητὴς, καὶ τί ἐχέμυθος ἐραστής, ὅπου εἶσαι! ἐξηκολούθησεν ὁ Σθαμπρίνης ἐρεθίζων με ἔτι μᾶλλον. Ἄκουσον μίαν φιλικὴν συμβουλὴν: Ἄν θέλῃς νὰ ἐπιτύχῃς σὲ προτρέπω νὰ μὴ καταφεύγῃς εἰς τὰ ἄσματα.

— Τί ἐννοεῖτε μὲ αὐτὸ κύριε; ἀνέκραξα. Ἐξηγήθητε σὰς παρακαλῶ.

— Εὐχαρίστως, ὑπολαβὼν εἶπεν ἐκεῖνος. Ἐννοῶ ὅτι ἂν θέλῃς νὰ ἔλθῃ ἡ Μάσσα Μιρονόφ νὰ σὲ εὕρῃ τὴν βραδύ, ἀντὶ νὰ γράψῃς στίχους περιπαθεῖς, καλλίτερα θὰ ἔκαμνες ἂν τῆς ἐχάριζες ἐν ζευγαρί σκουλαρίκια.»

Τὸ αἰμά μου ἀνέβρασε. «Διατί ἔχεις τοιαύ-

τὴν ιδέαν περὶ αὐτῆς; ἠρώτησα, ἀγωνιζόμενος νὰ συγκρατήσω τὴν ἀγανάκτησίν μου.

— Διότι, ἀπεκρίθη, σατανικῶς μειδιῶν, διότι γνωρίζω ἐξ ἰδίας πείρας τὰ συνήθια τῆς.

— Ψεύδεται, ἀθλίε, τῷ ἐκρυβήσασα μωνιδῶς, ψεύδεται ἀναιδέστατα.»

Ὁ Σθαμπρίνης ἠλλαξεν ὄψιν.

«Τοῦτο δὲν θὰ περᾶσῃ ἔτσι, μοὶ εἶπε σφίγων ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά μου· θὰ μοὶ δώσητε ἰκανοποίησιν.

— Πολὺ καλὰ, ὅταν ἀγαπᾷς» ἀπεκρίθη μετὰ χαρᾶς· διότι ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤμην ἔτοιμος νὰ τὸν κατασπαράξω. Ἐσπευσα πάραυτα εἰς τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὃν εὗρον κρατοῦντα βελόνην εἰς τὴν χεῖρα. Κατὰ διαταγὴν τῆς συζύγου τοῦ φρουράρχου, ὠρμαθίζε μύκητας, ἐτοιμάζων οὕτως αὐτοῦς πρὸς ἀποξήρανσιν διὰ τὸν χειμῶνα:

«Ἄ! Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ εἶπεν ἄμα μὲ εἶδε, καλῶς ὤρισες. Πῶς ἦτο καὶ τοῦτο; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.» Τῷ εἶπον ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ὅτι ἤρισα μετὰ τοῦ Ἀλέξει Ἰβανίτς, καὶ ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ παραστῇ ὡς μάρτυς μου. Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς μὲ ἤκουσε μέχρι τέλους μετὰ μεγίστης προσοχῆς, προσηλθὼν ἐπ' ἐμοῦ ἀτενωῶς τὸν μόνον αὐτοῦ ὀφθαλμόν.

«Κατεδέχεσθε νὰ εἰπῆτε, μοὶ εἶπεν, ὅτι θέλετε νὰ φονεύσητε τὸν Ἀλέξει Ἰβανίτς καὶ ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς σου· αὐτὸ θέλετε νὰ μοὶ εἰπῆτε; ἂν μοὶ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.

— Ἀκριβῶς αὐτό.

— Ἄλλὰ, Θεέ μου, τί τρέλλα σὰς ἦλθε, Πιότρ Ἀνδρέιτς; Ὑβρίσθητε μὲ τὸν Ἀλέξει Ἰβανίτς. Ἐ, καὶ τί μὲ τοῦτο; σπουδαῖο πρᾶγμα! ὡσὰν νὰ κολλᾷ κἀνεὸς ἡ ὕβρις εἰς τὸ πρόσωπον. Σὲ εἶπεν ἀνοησίαις; εἰπέτε του παλαβομάραις, ἐσήκωσε τὸ χεῖρι του διὰ νὰ σὰς κτυπήσῃ, δόστε του ἐν ῥάπισμα· σὰς ἔδωκε κ' ἐκεῖνος, ἄλλο σεῖς; καὶ ἔπειτα τραβᾶτε ὁ καθένας τὸν δρόμον του, καὶ μπαίνομε ὑστερὰ ἡμεῖς εἰς τὸ μέσον καὶ τὰ συμβιβάζομεν. Τώρα ὅμως. . . Καὶ εἶναι καλὸ πρᾶγμα νὰ σκοτώνη κανεὶς τὸν πλησίον του; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω. Καὶ ἂν ἦτο βέβαιον πῶς σεῖς θὰ τὸν σκοτώσητε, κἄτι ὑποφέρεται. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν χωνεύω καθόλου. Ἄν ὅμως αὐτός σὲ σουβλίσῃ, τότε ὠραία μὰ τὴν ἀλήθειαν θὰ τὰ καταφέρῃς. Καὶ ποίους θὰ ἐβγῇ κερδεμένος; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω.»

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ φρονίμου ἀξιωματικοῦ οὐδόλως μὲ ἐκλόνησαν. Ἡ ἀπόφασίς μου ἦτο ἀκράδαντος. «Ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, κάμετε ὅ τι σὰς ἀρέσει, ἀλλὰ τί νὰ κάμω ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς; Ἐ, κτυποῦνται

δύο, πολὺ καλὰ· ὕστερα; αὐτὸ σὰς φαίνεται παρᾶξενον; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω. Δόξα τῷ Θεῷ εἶδα ἀπὸ κοντὰ καὶ τοὺς Σουηδοὺς καὶ τοὺς Τούρκους καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μοῦ κἀνουν πολλὴν ἐντύπωσιν».

Προσεπάθησα νὰ τῷ ἐξηγήσω ὅσα ἐδυνάμην κάλλιον τίνα τὰ καθήκοντα τοῦ μάρτυρος. Ἄλλ' ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσῃ. «Κάμετε ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν. Ἄν ἐπρόκειτο νὰνακατωθῶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ κάμω ἐγὼ ἦτο νὰ ὑπάγω νὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, σύμφωνα πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς, πῶς πρόκειται νὰ γείνη μέσα εἰς τὸ φρούριον μίᾳ πράξει ἐγκληματικῇ καὶ ἐναντία εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ στέμματος καὶ νὰ εἰπῶ τοῦ φρουράρχου πῶς εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα. . .»

Ἐφοβήθη καὶ καθιέτευσα τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε εἰς τὸν φρουράρχον. Κατώρθωσα μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ τὸν καταπράνω καὶ νὰ λάβω τὸν λόγον του, ὅτι θὰ σιωπήσῃ μετ' ὃ τὸν ἀφήκα ἡσυχον.

Κατὰ τὴν συνθήκην μου μετέβην τὴν ἐσπέραν εἰς τοῦ φρουράρχου. Προσεπάθησα νὰ φανῶ ἡρεμὸς καὶ φαιδρός, ἵνα μὴ διεγείρω ὑποψίας καὶ ἵνα ἀποφύγω ὀχληρὰς ἐρωτήσεις. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν εἶχον τὴν ἀπάθειαν ἐκείνην, ἣν καυχῶνται ὅτι ἔχουσι ἄλλοι ἐν παρομοίᾳ περιστάσει. Καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἔβλεπον, ὅτι εἶχον καταστῆ πλέον τοῦ συνήθους εὐκαίσθητος καὶ περιπαθῆς. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μοὶ ἐφαίνετο τότε εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ὠραία καὶ ἀξιάγατος. Ἐνεκα δὲ τῆς ιδέας, ὅτι τὸ ἔσχατον ἴσως ἔβλεπον αὐτὴν, διέβλεπον ἐν αὐτῇ νέαν θέλησην. Ὁ Σθαμπρίνης εἰσῆλθε. Λαβὼν δ' αὐτὸν ἰδιαιτέρως τῷ ἀνεκοίνωσα τὴν μετὰ τοῦ Ἰβάν Ἰγνάτιτς συναμιλίαν.

«Τί χρειάζομεθα τοὺς μάρτυρας! μοὶ εἶπε τραχέως. Ἡμποροῦν κάλλιστα καὶ νὰ λείψουν.»

Συμφωνήσαμεν δὲ νὰ μονομαχήσωμεν ὀπισθεν τῶν σωρῶν τῶν ἀχύρων, τῇ ἕκτη πρωϊνῇ ὥρᾳ τῆς ἐπαύριον. Βλέπων ἡμᾶς οὕτω φιλικῶς διαλεγόμενους, ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς περιχαρῆς ὀλίγον ἔλειψε νὰ μᾶς προδώσῃ.

«Ἔτσι ἔπρεπε νὰ κάμετε ἀπὸ πρῶτα, μοὶ εἶπε χαίρων προδήλως. Καλλίον κακῶς συμβιβασμός, παρὰ καλὸ μάλλωμα.

— Τί; τί, Ἰβάν Ἰγνάτιτς, εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου, ἡ ὁποία ἐπαίριζε παλιέρταις εἰς μίαν γωνίαν, δὲν ἤκουσα καλὰ.»

Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, κατανοήσας ἐκ τῆς φησιστογνωμίας μου, ὅτι δυσηρεστήθη, ἐνθυμήθη τὴν ὑπόσχεσίν του, τὰ ἔχασε καὶ δὲν εἴξευρε τί νὰπαντήσῃ. Ὁ Σθαμπρίνης τὸν ἐξήγαγε τῆς ἀμνηχανίας.

«Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, εἶπε, μᾶς ἐπαινεῖ, διότι τὰ ἐφτιάσαμεν πάλιν.

— Καὶ μὲ ποῖον, πατερᾶκη μου, ἐμάλλωσες;

— Μὲ τὸν Πιότρ Ἀνδρέιτς, καὶ τὰ ἔχονδρύναμεν μάλιστα.

— Μὰ διατί;

— Διὰ τιποτένια πράγματα, δι' ἕνα τραγουδάκι.

— Ὁραία αἰτία διὰ μάλλωμα, ἕνα τραγουδάκι. Καὶ πῶς συνέβη αὐτό;

— Ἰδοὺ πῶς. Ὁ Πιότρ Ἀνδρέιτς ἔκαμε αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἕνα τραγουδι καὶ ἦλθε νὰ μοῦ τραγουδήσῃ σήμερα τὸ πρῶν. Τότε ἐγὼ τοῦ ἐτραγουδῆσα ἐν ἄλλο τὸ ἰδικόν μου:

Τοῦ λοχαγοῦ ὠραία κόρη
μὲς' εἰς τὰ μεσάνυχτα ποῦ τρέχεις.

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἐτραγουδοῦσα ἄλλον σκοπὸν, τοῦ ἐκακοφάνη τοῦ Πιότρ Ἀνδρέιτς. Ἄλλ' ἔπειτα ἐσκέρθη, ὅτι ὁ καθένας εἶναι ἐλεύθερος νὰ τραγουδῇ ὅ τι θέλει καὶ ἔτσι τὰ ἐφτιάσαμεν.»

Ἡ ἀναίδεια τοῦ Σθαμπρίνη μὲ κατετάραξε· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἐνόησε τοὺς χυδαίους ὑπαινιγμοὺς αὐτοῦ. Οὐδεὶς τοῦλάχιστον ἐπειράθη νὰντείπῃ τι. Ἀπὸ τῶν ποιημάτων ἡ ὁμιλία ἐστράφη εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ ὁ φρουράρχος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ εἶναι διεσφαρμένοι καὶ μέθυσοι εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν· μὲ προέτρεψε δὲ φιλικῶς νὰ παραιτήσῃ τὴν ποίησιν, ὡς ἀσυμβιβαστον μὲ τὴν θέσιν μου καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον.

Δὲν ἐδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν παρουσίαν τοῦ Σθαμπρίνη· ὅθεν ἔσπευσα νὰποχαιρισθῶ τὸν φρουράρχον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ἐπανελθὼν οἴκαδε ἐξήτασα τὸ ξίφος μου, ἐδοκίμασα τὴν αἰχμὴν του καὶ κατεκλίθη ἀφ' οὗ πρῶτον παρήγγειλα εἰς τὸν Σαβέλιτς νὰ μ' ἐξυπνήσῃ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἔξ.

Τῇ ἐπαύριον κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν ὑπῆγον εἰς τὸ προσδιωρισμένον μέρος καὶ ἀνέμενον τὸν ἀντίπαλόν μου, ὅστις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ. «Πιθανόν νὰ καταλάβωσιν ἡμᾶς, μοὶ εἶπεν, ἀνάγκη νὰ σπεύσωμεν». Ἐξεδύθημεν τὰς στολάς μας, καὶ ἐσύραμεν τὰ ξίφη. Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν ἐπεφάνη ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πέντε ἀπομάχων. Διέταξε δὲ ἡμᾶς νὰ παρουσιασθῶμεν ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ φρουράρχου. Ὑπηκούσαμεν μετὰ πολλῆς δυσαρρεσκείας· οἱ στρατιῶται περιεκύκλωσαν ἡμᾶς καὶ ἠκυλοῦθησαν τὸν Ἰβάν Ἰγνάτιτς, ὅστις μᾶς ὠδήγει ὡς ἐν θριάμβῳ, βαδίζων βήματι στρατιωτικῷ μετὰ μεγαλοπρεποῦς σοβαρότητος.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου· ὁ δὲ Ἰβάν Ἰγνάτιτς ἀνοίξας καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας, ἀνέκραξε στομφωδῶς: «Συνελήφθησαν!»

1. Γελοῖος ποιητὴς, ὃν ἡ Αἰκατερίνη ἢ Β' χλευάζει καὶ ἐν αὐτῷ τῷ «Κανονισμῷ τοῦ Ἐρημητηρίου» αὐτῆς.

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ἔσπευσεν εἰς προὔπαντησίν μας : «Τί θά εἰπῆ αὐτό ; νά μελετᾶτε φόνον μέσα εἰς τὸ φρουρίον μας ! Ἰβάν Κούσμιτς, βάλε τους ἀμέσως ὑπὸ κράτησιν ... Πιότρ Ἀνδρέιτς, Ἀλέξει Ἰβανίτς, παραδώσατε τὰ ξίφη σας, παραδώσατέ τὰ γρήγορα. . . Παλάσκα, πήγαινε τὰ σπαθιά 'ς τὸ κελλάρι. . . Πιότρ Ἀνδρέιτς, αὐτὸ ποτὲ δὲν τὸ περίμενα ἀπὸ σένα πῶς δὲν ἐντρέπεσαι ; ἄλλος εἶναι ὁ Ἀλέξει Ἰβανίτς, αὐτὸν ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τὸν ἐστειλαν ἐδῶ, γκατὶ πῆρε μίαν ψυχὴν 'ς τὸ λαίμό του. Αὐτὸς δὲν πιστεύει τὸ Χριστό. Μὰ σύ, τὰ ἴδια θέλεις νά κάμης ;» Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς ἐπεδοκίμαζε πᾶνθ' ὅσα ἔλεγεν ἡ σύζυγός του, καὶ προσέθετε :

«Τήραξ' ἐκεῖ ! Καλὰ λέγει ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα : αἱ μονομαχίαι ἀπαγορεύονται ῥητῶς ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν κώδικα.»

Ἐν τούτοις ἡ Παλάσκα παρέλαβε τὰ ξίφη μας καὶ τὰ μετέφερεν εἰς τὴν ἀποθήκην. Καὶ ἐγὼ μὲν δὲν ἠδυνήθην νά κρατήσω τὸν γέλωτα, ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης ἔμενε σοδαρός.

«Μεθ' ὅλον τὸ σέβας τὸ ὅποῖον ἔχω πρὸς ὑμᾶς, εἶπεν ἀταράχως πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ φρουράρχου, δὲν δύναμαι νά μὴ σᾶς κάμω τὴν παρατήρησιν, ὅτι μάταιος εἶναι ὁ κόπος, τὸν ὅποῖον λαμβάνετε, νά μᾶς δικάζετε καὶ μᾶς τιμωρῆτε πειθαρχικῶς. Ἀφήσατε αὐτὴν τὴν φροντίδα εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς, δὲν εἶναι ἰδικόν σας ἔργον αὐτό.

— Πῶς, πῶς, πατεράκη μου ! ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου. Μήπως ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκά του δὲν εἶναι ἓνα σῶμα, μία ψυχὴ ; Ἰβάν Κούσμιτς, τί κάθισαι κ' αὐτοῦ ἄν ζύλο ; Στρώμαξέ τους γρήγορα εἰς χωριστὴ φυλακὴ τὸν καθένα καὶ βάλε τους νηστεία, διὰ νά τοὺς βγῆ ἀπὸ τὸ κεφάλι αὐτῆ ἡ ἀνόητη ἰδέα. Καὶ νά ἔλθῃ καὶ ὁ παπᾶ Γαρρασίμ νά τοὺς βάλῃ κανόνα, διὰ νά ζητήσουν συγχώρεσι ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.»

Ὁ Ἰβάν Κούσμιτς δὲν εἴξευε τί νά κάμῃ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἦτο κάτωχρος. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως ἡ καταγίγς ἐκόπασεν. Ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου κατεπραύνη, καὶ μᾶς διέταξε νά σπασθῶμεν ἀλλήλους. Ἡ Παλάσκα μᾶς ἐπέστρεψε τὰ ξίφη μας. Ἐξήλθαμεν δὲ φιλιωθέντες κατ' ἐπίφασιν. Ὁ Ἰβάν Ἰγνάτιτς μᾶς συνώδευεν οἰκᾶδ.

«Πῶς δὲν ἐντράπηξ, τῷ εἶπον μὲ θυμὸν νά μᾶς καταγγείλῃς εἰς τὸν φρουράρχον, ἀφ' οὗ μοῦ ἔδωκες τὸν λόγον σου, πῶς δὲν θά τὸ κάμης ;

— Μάρτυς μου ὁ Θεός, ἀπεκρίθη, πῶς δὲν εἶπον τίποτε εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς ; ἀλλ' ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα μὲ κατάρρε με τρόπο καὶ τῆς τὰ εἶπα ὅλα. Αὐτὴ ἔλαβε τὰ ἀπαι-

τούμενα μέτρα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φρουράρχου. Ἄς ἔχῃ ὅμως δόξαν ὁ Θεός ποῦ ἦλθαν ὅλα τὰ πράγματα δεξιά κ' ἐτελειώσεν ἡ ὑπόθεσις ἔτσι μὲ τὸ καλόν.»

Μετὰ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἐπανῆλθεν οἰκᾶδε, ἔμεινα δὲ μόνος μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη. «Ἡ ὑπόθεσις μας δὲν θά τελειώσῃ ἔτσι, τῷ εἶπον.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Σβαμπρίνης, θά μοι πληρώσητε μὲ τὸ αἷμά σας τὴν αὐθάδειάν σας. Ἄλλὰ χωρὶς ἄλλο θά μᾶς ἐπιτηρώσιν, ὥστε πρέπει νά ὑποκρινώμεθα ἐπὶ τινος ἡμέρας. Καλὴν ἐντάμωσιν.»

Καὶ ἀπεχωρίσθημεν ὡς νά μὴ εἶχε συμβῆ τίποτε.

Ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου, ἐκάθησα κατὰ τὴν συνήθειάν μου πλησίον τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας ; ὁ πατήρ αὐτῆς δὲν ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ τῆς ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ οἰκιακά. Συνωμιλοῦμεν ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μὲ ἐπέπληττε τρυφερῶς διὰ τὴν ἀνησυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχεν ἐμβάλει ἡ μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη ἔρις μου.

«Ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου, μοὶ εἶπεν. Ὅταν ἦλθον καὶ μᾶς εἶπαν πῶς εἶχατε σκοπὸν νά κτυπηθῆτε μὲ τὰ σπαθιά ! Τί ἀλλόκοτοι ὁποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες ! δι' ἓνα λόγον, τὸν ὅποῖον θά λησμονήσουν τὴν ἄλλην ἐβδομάδα εἶναι ἔτοιμοι νάλληλοσπαγῶσι καὶ νά θυσιάσωσιν ὄχι μόνον τὴν ζωὴν των, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐκείνων ὅπου. . . Ἄλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι δὲν ἐδώκατε σεῖς ἀφορμὴν. Ὁ Ἀλέξει Ἰβανίτς, αὐτὸς εἶναι ἡ αἰτία τῆς φιλονεικίας.

— Καὶ ἀπὸ τί παρκινεῖσθε ποῦ λέγετε αὐτό, Μαρία Ἰβανόβνα ;

— Μὰ ἀπό. . . Ἀπὸ τὴν συνήθειαν ποῦ ἔχει νά περιγελά ὅλους. Δὲν μοῦ ἀρέσει διόλου αὐτὸς ὁ Ἀλέξει Ἰβανίτς, ἐξ ἐναντίας μοῦ φαίνεται ἀνυπόφορος. Καὶ ὅμως δὲν ἤθελα πάλιν νά μὴ εἶμαι ἀρεστή εἰς αὐτόν ; διότι ἂν ἦτο αὐτὸ θά ἦμην εἰς πολὺ μεγάλην ἀνησυχίαν.

— Καὶ τί νομίζετε, Μαρία Ἰβανόβνα ; Τῷ ἀρέσκετε ἢ ὄχι ;

Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἐθορυβήθη καὶ ἠρυθρίασε : «Μοῦ φαίνεται, εἶπε τέλος, μοῦ φαίνεται, ὅτι τοῦ ἀρέσω.

— Καὶ πόθεν τὸ εἴξευρετε ;

— Διότι μοὶ εἶκαμε προτάσεις γάμου.

— Καὶ πότε ;

— Τὸν περασμένον χρόνον, δύο μῆνας πρὶν ἔλθετε.

— Καὶ δὲν συγκρατεθήτε ;

— Ὅχι καθὼς βλέπετε. Ὁ Ἀλέξει Ἰβανίτς εἶναι βεβαίως ἐξυπνος ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν ; ἔχει μάλιστα καὶ περιουσίαν ; ἀλλὰ μόνον ἡ ἰδέα, ὅτι ἔπρεπε ὅταν θά μᾶς ἔ-

Γένεσις, ἀνάπτυξις ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τὰ τρία ταῦτα ζητήματα ἀπησχόλησαν ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Ὁ λαὸς δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι παντὸς ἔθνους καὶ πάσης ἐποχῆς ἐπενύσαν ὑποθέσεις πρὸ πάντων πρὸς ἐξηγήσιν τοῦ πρώτου τῶν ζητημάτων τούτων. Ἀπασαὶ αἱ μέχρι τοῦδε θεωρίαι παραδέχονται τὴν γῆν ὡς μετασχηματισθὲν μέρος τῆς ἄλλοτε εἰς τὸ ἄπειρον διεσπαρμένης ὕλης ὡς ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη παραδέχεται ἐν ἀρχῇ τὸ χάος. Ἐν ᾧ ὅμως ἡ παλαιὰ φιλοσοφία ἀποδίδει τὴν γένεσιν τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἀπὸ τοῦ χάους τῇ δυνάμει ἀνωτέρου τινός ὄντος, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη προσπαθεῖ νά ἐξηγήσῃ ταύτην διὰ τῶν ἡδη γνωστῶν φυσικῶν νόμων καὶ δυνάμεων.

Αἱ νέαι τῆς κοσμογονίας θεωρίαι στηρίζονται ἀφ' ἐνός μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῶν συμπάσης τῆς φύσεως κυριουσῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἐνιαίου τῆς ὕλης τῶν διαφόρων ἀστέρων ! — Πᾶσα ἡ ὕλη, (λέγει ὁ Κάντ) ἐξ ἧς πάντες οἱ εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα ἀνήκοντες πλανῆται καὶ κομήται σύγκεινται, ἀποσυντιθεμένη εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, ἐπλήρου ὁλοτελῶς τὸν χώρον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ σήμερον τὰ ἐξ αὐτῆς γενόμενα σώματα περιπλανῶνται. Ἡ ὕλη αὕτη εὐρίσκετο ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως πίεσεως ἢ ἑλξεως ἐν ἀεροειδεῖ καταστάσει, καὶ μάλιστα ἐν ἀραιότητι ἦν ἀδύνατον σήμερον νά φαντασθῶμεν. Ἡ μεγάλη αὕτη νεφέλη, ὡς δυνάμεθα νά καλέσωμεν τὴν ἐν καταστάσει ἀερίων ἢ ἀτμῶν τὸ ἄπειρον πληροῦσαν ὕλην, δὲν ἦτο δυνατόν νά μείνῃ διαρκῶς ἐν καταστάσει ἡρεμίας. Μικραὶ ἀνωμαλίαι ἐν αὐτῇ, μέρη τινὰ ἐν πυκνοτέρᾳ εὐρισκόμενα καταστάσει, κατέστησαν κέντρα ἑλξεως, περὶ ἃ ἡ ὕλη ἤρξατο βαθμηδὸν συμπυκνωμένη, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐσχηματίσθησαν διάφορα κεντρικὰ σώματα, ἡ μικρότεροι νεφέλαι, ὧν ἐκάστη παρίστησιν ἡμῖν ἐν πλανητικὸν σύστημα ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καταστάσει.

Τὰ κεντρικὰ ταῦτα σώματα, ἡ ὅπως ἐν τούτων, τὸ μᾶλλον ἡμᾶς διαφέρον, λάθωμεν, ἡ ἀρχικῇ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος νεφέλη, ἤρξατο τοῦτο μὲν δυνάμει τῆς πάντοτε προχωρούσης συμπυκνώσεως νά θερμαίνεται, τοῦτο δὲ, δυνάμει τῆς κεντρικῆς ἑλξεως νά ἀποκτᾷ περιστροφικὴν τινὰ κίνησιν περὶ τὸν ἐαυτῆς ἀξονα, ἥτις τῇ ἐπισωρεύσει πάντοτε νέας ὕλης μεγά-

1. Τὸ γεγονός τοῦτο, μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μόνον εἰκαζόμενον, ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως (1859), ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ Bunsen καὶ Kirchhoff διὰ τοῦ φασματοσκοπίου.

βαναν τὰ στέφανα νά τὸν ἀσπασθῶ ἐνώπιον ὄλων τῶν παρευρισκομένων. . . ὄχι, ὄχι, δι' ὅλον τὸν κόσμον δὲν θά τὸ ἔκαμνα !»

Οἱ λόγοι τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας μοῦ ἤνοιξαν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ πολλὰ ἠδυνήθην δι' αὐτῶν νά ἐξηγήσω. Ἐνόησα τότε τὴν κατ' αὐτῆς ἐπίμονον καταφορὰν τοῦ Σβαμπρίνη. Εἶχε πιθανῶς παρατηρήσει τὴν ἀμοιβαίαν ἡμῶν συμπάθειαν καὶ προσεπαθεῖ νά χωρίσῃ ἡμᾶς, οἱ δὲ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν μεταξὺ μας ἔριν μοὶ ἐφάνησαν τοσοῦτον μᾶλλον ἄτιμοι, καθ' ὅσον ἀνεκαλύφθη ἐν αὐτοῖς ἀντὶ ἀπρεποῦς καὶ γυδαίου ἀστεϊσμοῦ, ὡς κατ' ἀρχῆς τοὺς ἐξέλαβον ἐξ ἐναντίας προεσχεδιασμένην συκοφαντίαν. Ἐπετάθη δὲ τότε ἐν ἐμοὶ ἡ ἐπιθυμία νά τιμωρῆσω τὸν ἀναιδέστατον ψεύστην καὶ ἀνέμενον ἀνυπομόνως εὐθετον καιρὸν. Δὲν ἀνέμεινα δ' ἐπὶ πολὺ. Τῇ ἐπαύριον, ἐν ᾧ ἠσχολοῦμεν εἰς ποίησιν ἐλεγείου καὶ ἔδακνον τὸν κάλαμον ἀγωνιζόμενος νά εὐρῶ ὁμοιοκαταληξίαν ἔκρουσεν ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου ὁ Σβαμπρίνης. Ἀποθεῖς τὸν κάλαμον ἔλαβον τὸ ξίφος μου καὶ ἐξῆλθον τῆς οἰκίας.

«Οὐδεμία χρεῖα περαιτέρω ἀναβολῆς, μοὶ εἶπεν ὁ Σβαμπρίνης, δὲν μᾶς ἐπιτηροῦσι πλέον. Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ κανεὶς δὲν θά μᾶς ἐμποδίσῃ». Ἐβαδίσσαμεν ἐν σιγῇ καὶ κατελθόντες ἀπότομον ἀτραπὸν, ἔστημεν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ διεσταυρώσαμεν τὰ ξίφη.

Ὁ Σβαμπρίνης ἦν ἐπιδεικτώτερος ἐμοῦ ἐν τοῖς ὄπλοις, ἀλλ' ἦμην ἰσχυρότερος αὐτοῦ καὶ τολμηρότερος, καὶ ὁ κ. Βωπρέ, ὅστις εἶχε χρηματίσει καὶ στρατιωτικῶς, μοὶ εἶχε παραδώσει μαθήματά τινα ξιφασκίας, εἰς ἃ ἐποίησα πολλὰς προόδους. Ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐπίστευεν, ὅτι ἦμην τόσο ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν διεξιφιζόμεθα ἀνευ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ἐν τέλει, ἰδὼν ὅτι ὁ Σβαμπρίνης ἐξησθενοῦτο, τὸν προσέβαλον σφοδρῶς καὶ τὸν ἠνάγκασα σχεδὸν νά εἰσέλθῃ ὀπισθοχωρῶν εἰς τὸν ποταμόν. Αἶφνης ἤκουσά τινα, καλοῦντά με γεγωνίᾳ τῇ φωνῇ ἔστρεψα ταχέως τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδον τὸν Σαβέλιτς τρέχοντα πρὸς με διὰ τῆς ἀτραποῦ. . . Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν ἠσθάνθην ὄζυν νυγμὸν εἰς τὸ στήθος, ὑπὸ τὸν δεξιὸν ὄμων καὶ ἔπεσα ἀναίσθητος.

[Ἐπειτα συνέχισα].

**Π.

Ἀναγκαιοτάτη ἐν παντὶ ἐργῷ εἶνε ἡ μέθοδος, διότι δι' αὐτῆς μέγα ποσὸν ἐργασίας κατορθοῦται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Ἡ μέθοδος, ὀρθῶς εἰπέ τις, ὁμοιάζει τῇ συσκευασίᾳ ; ἔμπειρος συσκευαστῆς ἤξευρε νά συσκευάσῃ ἐντός κιβωτίου διπλάσια ἀντικείμενα ἢ ὅσα δύναται νά τοποθετήσῃ ἀπείρος ἄνθρωπος.

λως ἐπεταχύνετο. Σώματα ὅμως οὐχὶ στερεὰ, μετὰ μεγάλῃ ταχύτητι περιστρεφόμενα, τοσαύτην κεντρώφουκα δύναμιν ἀναπτύσσουσιν, ὥστε ἡ ὕλη τῶν πῶλον ἀπομακρυνόμενη ἐπιστρέφεται εἰς τὴν ἰσημερινὴν (ὡς πᾶς τις πειραματικῶς δύναται νὰ πεισθῇ), ὅπως ἐκεῖ τμήμα αὐτῆς, διὰ τῆς ἐλαττωμένης ἐλξεως, ἐν εἰδει δακτυλίου ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σώματος ἀποσπασθῇ. Καὶ τί ἄλλο πράγματι εἶνε ὁ νῦν εἶτι φαινόμενος δακτύλιος τοῦ Κρόνου ἢ μέρος τι αὐτοῦ τοῦ Κρόνου τοιοῦτοτρόπως ἀποσπασθῆν; Ἄλλ' ὅπως ὁ τοῦ Κρόνου δακτύλιος, ἐὰν δὲν μετέβη εἰσέτι εἰς τὴν στερεὰν κατάστασιν, μετὰ παρέλευσιν τίς οἶδε πόσου χρόνου θέλει εἰς τεμάχια διαρρηχθῇ, οὕτω καὶ ὁ ἀρχικός οὗτος δακτύλιος μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὀρισμένου χρόνου διεσπάσθη εἰς τεμάχια, ἅτινα ἀναλαβόντα σφαιροειδῆ σχῆμα, ἤρξαντο δυνάμει κεκτημένων δυνάμεων ταύτοχρόνως περὶ τὸ κεντρικὸν σῶμα καὶ τὸν ἐκυτῶν ἀξόνα νὰ περιστρέφονται.

Τὰ τεμάχια ταῦτα παριστώσιν ἡμῖν τὰ πρεσβύτερα, μεγαλειότερα καὶ μᾶλλον ἀπομακρυσμένα τέκνα τοῦ ἡλίου, τὸν Οὐρανὸν καὶ τὸν Ἡρακιστόν. — Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου βαθμηδὸν ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται, ἐν οἷς ἡ Γῆ, ὁ Ἐρμῆς καὶ ἡ Ἀφροδίτη τὴν ὑστάτην κατέχουσι θέσιν. Ὁ ἥλιος ἐν τούτοις πάντοτε συμπαυκνούμενος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐθερμάνετο ὅθεν πιθανὸν ὀλίγον μετὰ τὴν γένεσιν τῶν πλανητῶν ἤρξατο ἀποπέμπων θερμότητά καὶ φῶς.

Τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν πιθανῶς τὴν στιγμήν ταύτην ἀποροῦντες θὰ ἐρωτήσωσι: πῶς εἶναι δυνατόν ἡ γῆ, σῶμα ὅλως στερεὸν καὶ ψυχρὸν, ν' ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τοῦ φλεγόμενου ἡλίου; Οὐδὲν τούτου φυσικώτερον, ἀποκρινόμεθα. Καὶ ἡ γῆ, ὡς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, διήλθε τὴν κατάστασιν τῆς πυρακτώσεως τοῦτο δεικνύει ἡμῖν ἡ ὑψηλὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς θερμοκρασία, ἧς μικρὰ τεκμήρια λαμβάνομεν ἐν ταῖς θερμαῖς πηγαῖς καὶ ἐν τῇ πεπυρακτωμένῃ λαύα τῶν ἠφαιστείων· τί ὅμως παρὰ βλάβον ἐὰν ἡ γῆ, τὸ μικρὸν τοῦτο σημεῖον, παρὰ βλαβλόμενον πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς ἡλίον¹, ἀπεψυχράνθη ἤδη ἐπὶ τοσοῦτον, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος εἰσέτι πυρακτούται; — Πάντες οἱ πλανῆται ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς καταστάσεως μετέβησαν, μεταβαίνουσιν ἢ θὰ μεταβῶσι βαθμηδὸν εἰς τὴν ὑγρὰν, ἐκ ταύτης δὲ εἰς τὴν στερεάν.

Ἐν τοῖς πλανῆταις τοῦ ἡμετέρου συστήματος δυνάμεθα ὀλόκληρον σχεδὸν τῆς γῆς τὴν ἱστορίαν ν' ἀναγνώσωμεν ὁ Ἡρακιστὸς καὶ ὁ

Οὐρανός, οἱ δύο μᾶλλον ἀπομακρυσμένοι καὶ ἐπομένως ἀρχαιότεροι τῶν πλανητῶν, ἐκπέμπουσι νῦν εἶτι φῶς ἴδιον, δηλ. εὐρίσκονται εἰσέτι ἐν καταστάσει πυρακτώσεως, ὁ Ζεὺς δεικνύει εἰσέτι τὴν νεφελώδη (κατάμεστον ἀτμῶν ὕδατος) αὐτοῦ ἀτμόσφαιραν, ὁ Ἄρης εὐρίσκόμενος εἰς τὴν καὶ ἡ γῆ κατάστασιν δεικνύει γῆν καὶ θαλάσσαν, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἄλλὰ καὶ τὸ μέλλον τῆς γῆς εἶνε γεγραμμένον εἰς τοὺς ἀστέρους. Περὶ τούτου κατωτέρω.

Περιγράφοντες τὴν γένεσιν τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων παρελείψαμεν ν' ἀναφέρωμεν τὴν γένεσιν ἐνὸς εἶδους τοιούτων, τῶν δορυφόρων τῶν πλανητῶν. Πῶς ἄλλως ὅμως ἠδύνατο οὗτοι νὰ λάθωσι τὴν ἀρχὴν τῶν ἢ πάντῃ ὁμοίως τοῖς πλανῆταις; Ὅπως διὰ τῆς κεντρώφουγος δυνάμεως ἀπεσπάσθησαν τοῦ ἡλίου οἱ πλανῆται, οὕτως ἀπεσπάσθη τῆς γῆς ἡ σελήνη, τοῦ Κρόνου οἱ 8 αὐτοῦ δορυφόροι κτλ. Τί ἄλλο δὲ εἶνε ὁ δακτύλιος τοῦ Κρόνου ἢ δορυφόρος ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ;

Ἀκολουθήσωμεν νῦν ἰδιαιτέρως τὰς τύχας τῆς Γῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤδη, ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποχωρισθεῖσα καὶ παραγαγούσα τὴν σελήνην, ἤρξατο βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς εἰς τὴν ὑγρὰν καὶ ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς εἰς τὴν στερεάν νὰ μεταβαίνειν κατάστασιν. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι κατὰ τὴν μετάβασιν τῆς Γῆς ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς εἰς τὴν ὑγρὰν κατάστασιν τὰ διάφορα χημικὰ στοιχεῖα, ἅτινα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐλεύθερα περιέπταντο, ἤρξαντο ἐπ' ἀλλήλων νὰ ἐπενεργῶσι, καὶ ὅτι οὕτω ἐσχηματίσθησαν αἱ πρῶται χημικαὶ ἐνώσεις. Τὰ σώματα ταῦτα διεκρατούντο, δυνάμει τῆς ὑψίστης θερμοκρασίας ἣν ἡ γῆ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συμπαυκνωμένη ἀνέπτυσσε, τοῦτο μὲν ἐν ὑγρᾷ καταστάσει, ὡς ὅλοι οἱ λίθοι καὶ τὰ μέταλλα, τοῦτο δὲ ἐν καταστάσει ἀτμῶν, ὡς τὸ ὕδωρ ὅπερ ἐξ ὀλοκλήρου τότε ἐπλήρου τὴν περὶ τὴν γῆν ἀτμόσφαιραν.

Πολλοὶ ἐπειράθησαν νὰ ὑπολογίσωσι τὸν βαθμὸν τῆς θερμοκρασίας ταύτης καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν αὕτη διήρκεσεν, ἤτοι τὸν χρόνον οὕτινος ἦτο ἀνάγκη ὅπως ἡ πεπυρακτωμένη αὕτη σφαῖρα ἀποψυχθῇ. Τοιοῦτοι ὅμως ὑπολογισμοὶ οὐδεμίαν ἔχοντες ἐπιστημονικὴν βᾶσιν, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ οἱ μὲν διαφέρουσι τῶν δὲ οὐ μόνον χιλιάδας ἀριθμῶν, ἀλλὰ ἑκατομμύρια. Βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ θερμοκρασία ἦτο πολὺ ὑψηλὴ, ὅσον τεχνητῶς δὲν δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν, καὶ ὅτι ἡ διάρκειά ταύτης ἦτο πολὺ μακρὰ, ὅσον ἡ ἡμετέρα φαντασία δὲν δύναται νὰ σκεφθῇ.

Ἡ Γῆ, ὡς πᾶν ὑγρὸν σῶμα πάντῃ ἐλεύθερον, ἐν ὑγρᾷ καταστάσει ἀπέκτησεν ὁμοίμορφον σφαιροειδῆ σχῆμα, ἀποψυχομένη ὅμως δὲν ἦτο

1. Ὁ ἥλιος ἀντιστοιχεῖ 1 [12 ἑκατομμυρίῳ σφαιρῆς ἴσως τῆ γῆ] ὅλοι δὲ οἱ πλανῆται ὁμοῦ λαμβανόμενοι ἢ ἀπετέλουν σφαῖραν ἴσην 1 [500 τοῦ μεγέθους τοῦ ἡλίου.

δυνατὸν νὰ διατηρήσῃ ἐντελῶς αὐτό· ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρήσῃ τὴν λεῖαν ἐπιφάνειαν τῆς ὑγρᾶς σφαίρας. Ὡς πᾶν σῶμα ἀποψυχομένον, οὕτω καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀποψυχομένη συνεστέλλετο, μὴ δυνάμενη δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐγκλείσῃ ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον τῆς γῆς τὸν ὄγκον, ἐρρηγνύετο οὕτως εἰπεῖν, τὰ ρήγματα δὲ ταῦτα ἐπληροῦντο πάραυτα ἐξ ἡμιούργων ἐμπύρων σωμάτων, ἅτινα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀνερχόμενα βαθμηδὸν κατεψύχοντο. Τοιοῦτοτρόπως ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὰ ἀρχικὰ ὄρη καὶ αἱ ἀρχικαὶ νῆσοι καὶ αἱ ἀρχικαὶ ἤπειροι. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ διεσπαρμένον ὕδωρ ἤρξατο νῦν δυνάμει τῆς μεγάλης αὐτοῦ πίεσεως, βαθμηδὸν νὰ καταπίπτῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὅπως σχηματίσῃ τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο καὶ ἀρχικὸν πέλαγος, ὅπερ ὀλόκληρον τὴν γῆν περιέβαλε.

Ἐνταῦθα ὅμως εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν τυχῶν τῆς γῆς ἀρκεῖ ὁμοίως διεστᾶζομεν σχεδὸν νὰ προχωρήσωμεν, διότι αἱ γνώσεις ἡμῶν, οἱ ἤδη γνωστοὶ φυσικοὶ νόμοι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξηγήσωσι τὸ φαινόμενον ἐκεῖνο, ὅπερ αἰφνης νῦν παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Παρὰ τὴν ἀνόργανον ὕλην, τὴν μόνον δι' ἐξωτερικῶν δυνάμεων κινουμένην, ἀναφαίνεται νῦν κατὰ πρῶτον καὶ αἰφνης (;) νέον εἶδος σωμάτων ἐπὶ τῆς γῆς δι' ἀγνώστων καὶ ἐσωτερικῶν δυνάμεων κινουμένων καὶ ἀναπτυσσομένων, ἀναφαίνονται ὀργανικὰ ὄντα. Πῶς ἐγενήθησαν ταῦτα; πῶς ἔλαβον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἰδοὺ ἐρωτήσεις τοῦς σοφοὺς πάσης ἐποχῆς ἀπασχολήσασαι καὶ ἀπασχολήσουσαι τίς οἶδε ἐπὶ πόσον εἰσέτι ἀνευ τινὸς ἀποτελέσματος. Καὶ ἐν τούτοις πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ παλμὸς τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσχε ποτὲ ἀρχὴν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν φιλοσοφικῶς σκεπτόμενοι ὅτι ἡ γῆ ἀπᾶς τοῦλάχιστον ἔσχε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης αὐτομάτως ὀργανικὰ ὄντα νὰ παραγάγῃ. Ἄν ἡ αὐτόματος γένεσις ὀργανικῶν ὄντων ἀπεδείχθη νῦν ἐπιστημονικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ψευδής, τοῦτο δὲν ἀποκλείει ὅτι, ὑπὸ περιστάσεις ὅλως ἀλλοίας τῶν νῦν, τοιαύτη αὐτόματος γένεσις ἦτο δυνατὴ. Τί ὅμως ὠφελοῦσιν ἡμᾶς τοιαῦτα φιλοσοφικὰ συμπεράσματα πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ζωῆς; Τί ὠφελεῖ ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ ὕλη ἔσχε τὴν ἰδιότητα ὑπὸ περιστάσεις τινὰς νὰ πλάσῃ ὀργανικὰ ὄντα; Τὸ αἰνίγμα τῆς ζωῆς μένει ἄλυτον καὶ θὰ μείνῃ ἄλυτον μέχρις οὗ δυνθῶμεν δυνάμει γνωστῶν φυσικῶν νόμων ἐξ ἀνοργάνου ὕλης νὰ κατασκευάσωμεν ὀργανικὰ ὄντα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον δυσχερὲς ἡ παντελῆς ἀγνοία τῶν κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς γῆς ἀναφανέντων ὀργανικῶν ὄντων. Ἡ παλαιοντολογία καὶ γεωλογία, αἱ γνωρίζουσαι

ἡμῖν τοὺς κατοίκους τῆς γῆς κατὰ τὰς διαφόρους γεωλογικὰς ἐποχὰς, δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν ν' ἀνεύρωσι τοὺς ἀρχικοὺς τῆς γῆς κατοίκους. Καὶ τοῦτο φυσικώτατον. Οἱ παλαιοὶ τῆς γῆς κάτοικοι διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν δι' ἀπολιθώσεως τῶν ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν αὐτῶν σκελετῶν· πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατόν οἱ πρῶτοι τῆς γῆς κάτοικοι, οἵτινες κατὰ τὰς νῦν ἰσχυρούσας θεωρίας ἦσαν ἀτελέστατοι, μικρότατοι καὶ εὐθραστοὶ ὀργανισμοί, ν' ἀποτυπωθῶσιν εἰς στρώματα τῆς γῆς τοσοῦτον εὐκρινῶς, ὅπως ἡμεῖς μετὰ τοσαύτας χιλιετηρίδας δυνθῶμεν νὰ τοὺς ἀνεύρωμεν;

Αἱ πρῶται ἀπολιθώσεις, αἱ εὐρίσκόμεναι ἐν τοῖς βαθυτάτοις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς στρώμασιν, εἰσὶν ἤδη ἀρκούντως ἀνεπτυγμένοι ὀργανισμοὶ καὶ ἐν ἀφθόνῳ ποικιλίᾳ παρουσιάζονται· ὅλοι σχεδὸν οἱ τύποι τῶν φυτῶν καὶ ζώων ἐκτὸς τῶν ἀνωτάτων τῶν καὶ νῦν ἐπικρατεστέρων εὐθὺς ἅμα τῇ ἀρχῇ τῆς ζωῆς ἀναφαίνονται, ἀνὰ καὶ ἐννοεῖται ὑπὸ τῶν κατωτέρων καὶ ἀτελεστέρων ὀργανισμῶν ἀντιπροσωπεύμενοι. Ἀνερευνῶντες οὕτω τὰ διάφορα τῆς γῆς στρώματα. βλέπομεν πῶς ὀλόκληρον οἰκογενεῖαι καὶ τάξεις φυτῶν καὶ ζώων ἀναφαίνονται, βασιλεύουσι καιρὸν τινα ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς πληθύσεως καὶ ποικιλίας αὐτῶν, ὅπως καὶ πάλιν ἀποθάνωσιν, οὕτω δὲ καταλίπῃσι τὴν κυριαρχίαν νέαις πάλιν τάξεσι καὶ οἰκογενεαῖς. Οὕτω βλέπομεν τὴν κυριαρχίαν τῶν κρυπτογᾶμων φυτῶν, ὃν αἱ ἀπολιθώσεις ἀποτελοῦσι τὰ πολλὰ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἀνθρακωχεῖα, καὶ ὃν ἑκκαστον κολοσσαϊκῆς εἴξε διαστάσεως¹, ἐν τῷ συστήματι τοῦ ἀνθρακος (Carbonsystem), βλέπομεν ἐν τῇ μεσοζωικῇ καλουμένῃ ἐποχῇ τὴν παντελῆ κυριαρχίαν τῶν ἐρπετῶν, ὃν ἡ ποικιλία, ἡ πληθὺς καὶ τὸ μέγεθος προκαλοῦσι τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Τὰ ἐρπετὰ ὅμως ταῦτα βαθμηδὸν μειοῦνται κατ' ἀριθμὸν, ὅπως ἐν τῇ καινοζωικῇ καλουμένῃ ἐποχῇ καταλάθωσιν ἦν καὶ νῦν κατέχουσι θέσιν, καταλίπῃσι δὲ τὴν κυριαρχίαν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει τῶν ζώων, πρὸ πάντων τῇ τῶν μαστοφόρων. Ἡ τελευταία αὐτῆ ἐποχῆ τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς Γῆς εἶνε καὶ ἡ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστος, τοῦτο μὲν διότι ἐν αὐτῇ ἐξῆσαν τὰ ζῶα ἐκεῖνα, ἅτινα κινουσι τὸν θαυμασμόν ἡμῶν ἐπισκεπτομένων τὰ παλαιοντολογικὰ μουσεῖα, τοῦτο δὲ διότι ἐν αὐτῇ ἐπὶ τέλους ἀνεφάνη (ἐξ ἀγνώστων γονέων ἔλκον τὸ γένος) τὸ ἀνώτατον, τὸ μᾶλλον ψυχικῶς ἀνεπτυγμένον ὄλων τῶν ζώων, ἡ κορωνὴ πιθανόν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, ὁ ἄνθρωπος.

Πῶς εἶνε δυνατόν, τὴν διαδοχικὴν ταύτην ἀνάπτυξιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἐν ταῖς ἀπο-

1. Τὰ τότε ζήσαντα κρυπτόγᾶμα φυτὰ εἶχαν ὄψος 30 - 40 μέτρων ἑκαστον, ἐν ᾧ νῦν ταῦτα μόνον ὡς βεβαίως ζῶσι.

λιθώσασιν άνευρίσκοντες, να μη παραδεχθώμεν μετά των Göthe, Lamarck, Darwin κτλ., ότι ο άνθρωπος και τα περικυκλόντα αυτόν ζώα εισί μόνον εν μικρόν κλάσμα του συνόλου των βιωσάντων οργανισμών¹, πώς είνε δυνατόν ν' άμφιβάλλωμεν ότι αι νυν ζώσασιν οικογένειαι και είδη εισί μόνον το πρώτον άκαταπαύστως ένεργουσών δυνάμεων, εισί μόνον αι άπόγονοι διά παντός άποσβεσθέντων οργανισμών; Ου μόνον ή γεωλογία και αι άπολιθώσεις, άλλ' ή έμβρυολογία και ιστορία της άναπτύξεως διά των έργασίων αύτων και έφευρέσεων τουτο μόνον έπιβεβαιούσι. Και αύται διδάσκουσιν ήμίν ότι άνάπτυξις και έπομένως πρόοδος είνε το τέμα της ζωής. . . .

Η άνάπτυξις όμως αύτη θα διαρκέση επ' άπειρον; είνε ο άνθρωπος το τελειότερον ζώον, όπερ ποτέ θα κατοικήση επί της γής; Το δεύτερον είνε άγνωστον' περί του πρώτου όμως δυναμέθα ν' άπαντήσωμεν ούχι. Πάν πράγμα λαβόν άρχήν έχει και τέλος. Η οργανική ζωή, το ώραιότατον τουτο της γής στόλισμα, είνε εφήμερον. Όπως μόνον άπό μιας διδομένης στιγμής ήδυνήθησαν να γεννηθώσιν επί της γής οργανικά όντα, ούτω μόνον και μέχρι μιας ώρισμένης στιγμής θα δυνηθώσιν να ζήσωσιν επ' αύτης.

Τα τρία σπουδαιότερα και άναπόφευκτα της ζωής στοιχεία, το ύδωρ, ο άήρ και ή θερμότης, ευρίσκονται εις βραδείαν, βραδυτάτην, άλλά βεβαίαν ελάττωσιν. Το ύδωρ², όπερ άλλοτε έκαλύπτεν όλην της γής την έπιφάνειαν, καλύπτει νυν μόνον τα τρία τέταρτα ταύτης, την ελάττωσιν δε των δύο άλλων ζωϊκών στοιχείων δεικνύουσιν ήμίν τα άπέραντα εκείνα τροπικά δάση τα άποτυπωθέντα εν τοις άνθρακωρυχείοις Γερμανίας, Αγγλίας, Αμερικης κ.τ.λ. Είνε αδύνατον να εξηγήσωμεν την άνάπτυξιν γιγαντιαίων τροπικών δασών εν ταις αύταις χώραις, χωρίς να παραδεχθώμεν ότι ή θερμοκρασία των χωρών εκείνων τότε ήτο ίση τη νυν τροπική, και ότι το άνθρακικόν όξύ, ούτινος άπόλυτον έχουσι τα φυτά άνάγκην, εν μεγάλη ποσότητι ευρίσκετο εν τω άέρι.

Θα έλθη λοιπόν ήμέρα, καθ' ήν το ύδωρ έντελώς άπό της γής θα έκλείψη, θα έλθη ήμέρα καθ' ήν ή άτμόσφαιρα επί τοσοούτον θα ελάττωθη, ώστε ή άπό του ήλιου λαμβανόμενη θερμοότης μετά της μεγίστης ευκολίας εις το άπειρον θα άκτινοβολήται. Ποίος οργανισμός

1. Τα 99]100 των άπολιθώσεων άνήκουσιν εις έκλιπόντα είδη.

2. Η ελάττωσις του ύδατος, ως και του σπουδαιότερου του άέρος συστατικού, του όξυγόνου, εξηγείται διά της χρήσεως των δύο τούτων προς άποσύνθεσιν των διαφόρων λίθων και άλλων.

θα δυνηθή τότε να άντίσχη εις την στέρησι του ύδατος ή εις το ψύχος εκείνο; Ουδείς. Οί κάτοικοι των πόλεων θα τραπώσι προς τον ίσημερινόν ζητούντες θερμότητα, μέχρις ου κα ένταύθα τοσοούτον ή θερμοκρασία καταβή, ώστε πάσα ζωή να ή αδύνατος επί της γής. Αιώνιος θάνατος θα βασιλεύση τότε επί της γής, νεκρός δε ο πλανήτης ούτος θα εξακολουθήση τον περι τον ήλιον δρόμον αύτου, όπως σήμερον ή νεκρά ήδη¹ σελήνη τρέχει περι την γήν.

Τί κωλύει πράγματι ήμεις να παραδεχθώμεν ότι ή σελήνη ως και οι λοιποί πλανήται έκατοικήθησαν, κατοικούνται ή θα κατοικήθωσι ποτέ υπό οργανικών όντων; Ουδείς φυσικός νόμος άντιβάίνει εις την ύπόθεσιν ταύτην. Όθεν πολυ πιθανόν πάντες οι πλανήται άναλόγως του μεγέθους αύτων να περιεβλήθησαν επί βραχύτερον ή μακρότερον χρόνον και το ώραιότατον τουτο κόσμημα της οργανικής ζωής.

Ο θάνατος της γής, όπως άνω περιεγράψαμεν αύτον, είνε ο φυσικός, ούτως είπειν, θάνατος, άνάλογος του θανάτου της σελήνης, ούχι όμως και ο μόνος. Δέν είνε όλως άπίθανον, πριν ή έλθη ή ήμέρα εκείνη, να επισυμβή ή βραδεία άλλά άσφαλής του ήλιου άπόσβεσις. Αλλά και τότε ή αύτη αίτία θα έπιφέρει τον θάνατον, — το ψύχος².

Την αύτην τύχην οίαν ή γή θα λάβωσι και οι λοιποί πλανήται του ήμετέρου συστήματος, πιθανόν δε και ο ήλιος. Είνε όμως δυνατόν μετά την έντελή άπόψυξιν όλου του συστήματος να επέλθη και το τέλος αύτου, δηλα δή αιώμιος θάνατος να βασιλεύση εν αύτω; Τουτο δέν δυναμέθα να σκεφθώμεν, και τουτου ένεκα προσπαθώμεν διά θεωριών ολίγην επιστημονικήν βασιμότητα έχουσών ν' άνασκευάσωμεν το ήμέτερον σύστημα. Νομίζοντες οι νυν φυσιοδίφαι αδύνατον την έντελή της ύλης ήρεμίαν παραδέχονται ότι θα επέλθη ποτέ είτε δι'ένός είτε δι' έτέρου τρόπου ή συνένωσις των διαφόρων σωμάτων του συστήματος, και ότι διά της συνένωσεως ταύτης τοσαύτη θερμοότης θ' άναπτυχθή, ώστε τα διάφορα σώματα θ' άποσυντεθώσιν εις τα στοιχεία αύτων, και ούτω θα σχηματισθή παλιν ή άρχική του συστήματος νεφέλη.

Έν Μονάχφ.

I. H. ΠΟΛΙΤΗΣ.

1. Ότι ή σελήνη είνε ήδη νεκρά άποδεικνύει μετά μεγάλης πιθανότητος ή παντελής έλλειψις ύδατος επί του δορυφόρου τουτου.

2. Ουδένα λοιπόν φόδον προτεχούς της γής θανάτου έχει ή επιστήμη, μάτην δε πολλὰι ευφάνταστοι κεφαλαί ζητοῦσι το τέλος αύτης εν τη συγκρούσει προς κομήτην τινά. Τοιοῦτος θάνατος θα ήτο ο μάλλον άπίθανος, ίνα μη είπωμεν αδύνατος.

ΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΥ ΠΕΡΔΙΚΙΟΥ

Ειξεύρετε ότι τα περδίκια πηγαίνουν πολλά μαζί και φωλιάζουν μέσα εις τ' αϊλάκια, και άμα άκούσουν τον παραμικρότερον θόρυβον πετούν επάνω εξαφνικά και σκορπούν εις τον άέρα. Είς το ιδικό μας κοπάδι είμεθα πολλοί, όλοι άνοικτόκαρδοι, και κατοικούμεν εις τον κάμπο κοντά εις την άκραν ενός μεγάλου δάσους. Έγώ άπό τότε όπου έννοιωσα τον έαυτόν μου, είμαι πολυ ευχαριστημένος άπό την ζωήν. Μολαταῦτα κάτι τι με άνησυχούσεν ολίγον, εκείνο το τρομερό κυνήγι διά το όποιον αι μητέρες μας ήρχισαν να όμιλούν σιγά σιγά άναμεταξύ των. Ένας γερο-περδικος άπό το κοπάδι μας, μου έλεγε πάντα δι' αύτό:

«Μη φοβείσαι, Κοκκινούλη—με λέγουν Κοκκινούλη, διότι το ράμφος μου και τα πόδια μου είνε κόκκινα—μη φοβείσαι, Κοκκινούλη. Θα σε πάρω μαζί μου την ήμέρα που θ' άρχίση το κυνήγι και είμαι βέβαιος ότι δέν θα πάθης τίποτε».

Είνε πονηρός γερο-περδικος' ζωηρός άκόμη, μολονότι έχει μερικαίς τρίχαις άσπραις έδω κ' εκεί. Όταν ήταν πολυ μικρός άκόμη, τον έπήρε ένα σκάγι εις το φτερό και έπειδή άπ' αύτό έγεινε κάπως βαρύς, κυττάει δυο φοραίς εμπρός του πριν πετάξη, παίρνει καιρόν και δέν πετá άσυλλόγιστα. Συχνά μ' έπαιρνε μαζί του εις το έμβασμα του δάσους. Εκεί πέρα είνε ένα σπητάκι, χωμένο μέσα 'ς ταις κασταναίς, άφωνο ώσαν έρημη φωλιά, και πάντα κλειστό.

—Κύττα καλά αύτό το σπητι, μικρέ, μου έλεγεν ο γέρον' όταν ιδής να αναβαινή καπνός άπό την στέγη του, και ιδής την θύρα του και τα παράθυρά του άνοικτά, ή δουλειά μας πάγει άσχημα.

Έγώ είχα όλην μου την έμπιστοσύνην εις αύτον, διότι είξευρα ότι δέν ήτο το πρώτο κυνήγι που έβλεπε.

Πραγματικώς, το άλλο πρωί, μόλις έφεξε, άκούω κάποιον να μου φωνάζη σιγά σιγά εις τ' αϊλάκι.

—Κοκκινούλη, Κοκκινούλη!

Ήτο ο φίλος μου γερο-περδικος. Το βλέμμα του ήτο κατατρομαγμένο.

—Έλα γρήγορα, μου είπε, και κάμε ό,τι κάμε έγώ.

Έπήγα κατόπιν του μισοκοιμισμένου, κατακυλόντας άνάμεσα εις τους βώλους του χώματος, χωρίς να πετώ, σχεδόν χωρίς να πηδώ, ώσαν ποντίκι. Έπηγαίναμε προς το δάσος, και περνώντας είδα ότι ή καπνοδόχη του μικρού σπητιού εκάπνιζε, τα παράθυρα ήσαν άνοικτά και εμπρός εις την ορθάνοικτην θύραν έστεκαν ώπλισμένοι οι κυνήγοι και τριγύρω

των έπηδούσαν οι σκύλοι. Έν ώ έπερνούσαμεν ένας κυνηγός εφώναζε:

—Τώρα το πρώτο κυνηγήσαμε εις τον κάμπο, το άπομεσήμερο κυνηγήσαμε εις το δάσος.

Τότε εκάταλαβα διατί ο γέρον μου σύντροφος μ' έπήγαγεν εις το δάσος. Μολαταῦτα ή καρδιά μου έκτυπούσε δυνατά, πρό πάντων όσον έσυλλαγιζόμην τους δυστυχείς μας φίλους. Έξαφνα την στιγμήν όπου έμβαίναμεν εις το δάσος, οι σκύλοι ήρχισαν να τρέχουν προς το μέρος μας.

—Σκύφε, πέσε προύμυτα, μου είπεν ο γερο-περδικος κ' εξαπλώθη και αύτος εις το χώμα.

Έκείνην την στιγμήν δέκα βήματα μακριά μας ένα όρτύκι κατατρομαγμένο ήνοιξε το ράμφος του και τα πτερά του και επέταξε με φοβισμένην φωνήν. Ηκούσα ένα τρομερόν κρότον και μ'εσκέπασε μια σκόνη που είχε παραξενη μυρωδιά, κάτασπρη και καταζεστη, μολονότι ο ήλιος μόλις είχε ευγεί. Τόσος φόβος με είχε πιάσει, που δέν έμπορούσα πλέον να τρέξω. Ευτυχώς έμβήκαμεν εις το δάσος. Ο σύντροφός μου εζάρωσε οπίσω άπό μίαν μικράν βαλανιδιά' έπήγα κ' έχώθηκα κ' έγώ κοντά του κ' έμείναμεν εκεί κρυμμένοι, κυττάζοντας άνάμεσα άπό τα φύλλα.

Είς τα χωράφια αι τουφεκιάς έπαιρναν κ' έδιναν. Είς κάθε κρότο έκλεια τα μάτια μου παραχαλισμένος' έπειτα όταν άπεφάσιζα να τ' άνοιξω, έβλεπα τον άνοικτό και γυμνό κάμπο, τους σκύλους που έτρεχαν, που έσκαλίζαν εις τα χαμόκλαδα και έστρεφογυροούσαν άπ' έδω και άπ' εκεί ώσαν τρελλοί. Οπίσω άπ' αυτούς οι κυνήγοι έβλασφημούσαν, εφώναζαν' τα τουφεκία έλαμπαν εις τον ήλιον. Μία στιγμή εις ένα μικρό σύννεφο καπνού μου φάνηκε πως είδα—μολονότι τριγύρω εκεί δέν ήτο κανέν δένδρον—να πετá κάτι τι σαν φύλλα που σκορπιώνται. Αλλ' ο γέρον μου σύντροφος μου είπε ότι ήσαν πτερά και πραγματικώς έκαστο βήματα εμπρός μας ένα ώραίο στακτερό περδίκι έκυλίσθηκε μέσα 'ς τ' αϊλάκι με άναποδογυρισμένο και αίματωμένο κεφάλι.

Όταν ο ήλιος έγεινε πολυ ζεστός και άνέβη πολυ ύψηλά, αι τουφεκιάς έπαυσαν διά μίαν. Οι κυνήγοι έπέστρεψαν εις το σπητάκι των όπου ήκούετο να τρίζη ή φωτιά που είχαν άνάψει άπό κλήματα. Είς τον δρόμον όμιλούσαν άναμεταξύ των, με το τουφεκι εις τον ώμον κ' ελογάριαζαν πόσα έσκότωσαν ο καθείς, εν ώ οι σκύλοι ήρχοντο άπό πίσω κατακουρασμένοι, με κρεμαστή γλώσσα. . .

—Πάνε να φάγουν, μου είπεν ο σύντροφός μου, ως κάμωμε κ' ήμεις το ίδιο.

Και έμβήκαμεν εις ένα χωράφι άραβοσίτου, που ήτο εκεί κοντά εις το δάσος. Όραίοι φασιανοί έτσιμπούσαν έδω κ' εκεί κ' έχαμήλωναν

τὸν κόκκινον λόφον τῶν ἀπὸ τὸν φόβον μὴν τοὺς ἰδοῦν. Ἄ! τὴν ἤσαν ὀλιγώτερον ὑπερήφανοι ἀπὸ ἄλλαις φοραῖς. Ἐν ᾧ ἔτρωγαν μᾶς ἐρωτοῦσαν ἂν ἐσκοτώθη κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς τῶν. Εἰς αὐτὸ τὸ μετὰξὺ οἱ κυνηγοὶ εἰς τὸ τραπέζι τῶν ἤρχισαν νὰ κάμουν θόρυβον, ἠκούσαμεν ὅτι ἐταίριζαν τὰ ποτήριά τῶν καὶ ἐτίναζαν τοὺς φελούς τῶν φιαλῶν. Ὁ γέρον ἐσκέφθη ὅτι καιρός ἦτο νὰ πᾶμε νὰ κρυφθοῦμε.

Ἐκείνην τὴν ὥραν θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι τὸ δάσος ἐκοιμάτο. Ὁ μικρὸς λάκκος ὅπου ἤγγαιναν καὶ ἔπιναν τὰ ζαρκαδία ἦτο ἤσυχος. Κανέναις λαγῶς δὲν ἐφαίνετο μέσα εἰς τὸ θροῦμπι. Μόνον ἐνοιώθη κανεὶς μίαν μυστηριώδη ἀνατριχίλαν ὡς ἂν κάθε φύλλον, κάθε χορτάρι νὰ ἐκρυπτε μίαν ζωὴν πού ἐκινδύνευεν. Εἰς τὸ δάσος εὐρίσκονται πολλὰ κρυφώνας, τρύπαις, θάμνοι, ἀγκάθια, λάκκοι. Νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐπροτιμοῦσα νὰ εἶμαι κρυμμένος μέσα εἰς μίαν τέτοιαν τρύπαν· ἀλλ' ὁ σύντροφός μου ἐπροτιμοῦσε νὰ μείνωμεν εἰς τ' ἀνοικτά. Καὶ καλὰ ἐκάμαμεν, διότι οἱ κυνηγοὶ ἤρχοντο εἰς τὸ δάσος.

Ἦ! αὐτὴ ἡ πρώτη τουφεκία εἰς τὸ δάσος, αὐτὴ ἡ τουφεκία πού ἐτρυπούσε τὰ φύλλα ὡς ἂν χαλάζι. Ἀπριλίου, κ' ἔκαμε σημάδια εἰς ταῖς φλούδαις τῶν δένδρων! Ποτὲ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω. Ἐνας λαγῶς τῶρριξε ἔς τὴν τρεχάλα ζερριζόνοντας ὅπου ἐπερνοῦσε τὸ χορτάρι μὲ τὰ τανυσμένα νύχια του. Δυὸ τρεῖς φασιανοὶ ἐπέταξαν βαρεῖά· θόρυβος ἠκούετο μέσα εἰς τὰ χαμηλὰ κλαδιά, εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα, ἀπὸ ταῖς τουφεκίαις ἐκείναις, αἱ ὁποῖαι ἐτάραξαν, ἐξύπνησαν, ἐτρόμαξαν ὅλα ὅσα ἐζοῦσαν εἰς τὸ δάσος. Οἱ τυφλοπόντικιοι ἐχώνοντο μέσα εἰς τὰ τρύπαις τῶν. Ἐνας σκαντζόχοιρος εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ κοίλωμα τοῦ δένδρου, ὅπου εἶχαμε ζαρῶσει, ἔστρεψε γύρω τὰ βλακώδη τοῦ μᾶτια, ἀκίνητα ἀπὸ τὴν τρομάραν. Αἱ πεταλούδαι, αἱ ἀγριομέλισσαι ἐπετοῦσαν κατατρομαγμέναι· ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Μία ἀκρίδα μὲ κατακόκκινα πτερὰ ἤλθεν ἀπὸ τὸν τρόμον τῆς κ' ἐκάθησε κοντὰ εἰς τὸ βράχος μου· ἀλλὰ κ' ἐγὼ εἶχα τέτοια τρομάρα πού οὔτε τὴν ἐπείραξα.

Ὁ γέρον ὅμως ἦτο ἤσυχος. Εἶχε τὸν νοῦν του εἰς τὰ γαυγίσματα καὶ εἰς ταῖς τουφεκίαις καὶ ὅταν ἐπλησίαζαν, μού ἔκαμε νεῦμα κ' ἐπηγαίναμεν ὀλίγο μακρότερα, ἐκεῖ ὅπου δὲν μᾶς ἔφθαναν οἱ σκύλοι, καὶ μᾶς ἐκρυπταν καλὰ τὰ πυκνὰ φύλλα. Μολαταῦτα μία φορὰ ἐνόμισα ὅτι ἐχαθῆκαμεν. Τὸ μονοπάτι ἀπὸ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ περάσωμε τὸ ἐφύλαγεν ἕνας κυνηγὸς ἀπὸ κάθε ἄκρη. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἦτο ἕνας παλληκαρῆς μὲ μαύραις φαβορίταις· εἰς κάθε κίνημα πού ἔκαμε ἐβροντοῦσαν τὸ κυνηγετικὸ του μαχαίρι, ἡ παλάσκα του, ἡ πυριτιδοθήκη του, χωρὶς νὰ λογαριάσω καὶ ταῖς ὑψηλαῖς γκέταις μὲ κομβία πού τοῦ ἔφθαναν ἕως εἰς τὰ

γόνατα καὶ τὸν ἔκαμναν ἀκόμη περὶ ὑψηλό. Εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην ἦτο ἕνας κοντός γέρον, ὁ ὅποιος ἀκουμποῦσε εἰς ἕνα δένδρον κ' ἐκάπνιζεν ἤσυχος τὴν πίπαν του, καὶ μισόκλειε τὰ μᾶτια του ὡς ἂν νὰ ἤθελε νὰ κοιμηθῆ. Αὐτὸν δὲν τὸν ἐφοβοῦμην, ἀλλὰ τὸν ἄλλον ἐκεῖ, τὸν ἄλλον. . .

— Δὲν νοιώθεις σὺ ἀπ' αὐτὰ. Κοκκινούλη, μού εἶπε μὲ γέλοιο ὁ γέρον· καὶ χωρὶς φόβον μὲ φτερούγαις ἀνοικταῖς ἐπέταξε σχεδὸν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ τρομεροῦ κυνηγοῦ μὲ ταῖς φαβορίταις.

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι αὐτὸς ὁ κακομοῖρος ἦτο τόσοσὸν πολὺ δυσκίνητος μέσα εἰς ἐκείνην τὴν κυνηγετικὴν του φορεσίαν, εἶχε τόσοσὸν πολὺ τὸν νοῦν του εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὸν ἐπαρκτηροῦσε μὲ καμάρι ἀπὸ πᾶνω ἕως κάτω, ὥστε ἕως ἄτου νὰ ξεκρεμάσῃ ἀπὸ τὸν ὦμόν του τὸ τουφέκι, τὰ σκάγια του δὲν μᾶς ἔφθαναν πλέον. Ἄ! πού νὰ ζεύρου οἱ κυνηγοὶ ὅταν θαρροῦν πῶς εἶνε ὀλομόναχοι εἰς μίαν ἄκρην τοῦ δάσους, πόσα μικρὰ μᾶτια τοὺς κατασκοπεύουν πίσω ἀπὸ τὰς βάρτους, πόσα μικρὰ μυτερὰ βράμφη βαστοῦν τὰ γέλοια τῶν διὰ τὴν ἀνεπιτηδεύτητά τῶν!

Ἡμεῖς ἐφεύγαμεν, καὶ ὀλοένα ἐφεύγαμεν. Ἐπειδὴ τὸ καλλίτερον πού εἶχα νὰ κάμω ἦτο νὰ πηγαίω κατάπιν εἰς τὸν γέρον μου, ἐπετοῦσα ὅπως ἐπετοῦσε ἐκεῖνος, ἔτοιμος νὰ σταθῶ ἅμα σταθῆ ἐκεῖνος. Ἐμπρὸς εἰς τὰ μᾶτια μου ἔχω ἀκόμη ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπεράσαμεν. πρὸ πάντων τὸ μεγάλο ἐκεῖνο πράσινον παραπέτασμα ἀπὸ βαλκανιδιαῖς, ὅπου μού ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπα παντοῦ κρυμμένον τὸν θάνατον, καὶ τὸν στενὸν δρόμον ὅπου ἡ μητέρα μου Πέρδικα μᾶς εἶχε εὐγάλει τόσαις φοραῖς περίπατον εἰς τὸν ἥλιον τοῦ Μαΐου, ὅπου ἐπηδοῦσαμεν ἐν ᾧ ἐταμποῦσαμεν τὰ κόκκινα μυρμήγκια πού ἐσκαρφάλωναν εἰς τὰ πόδια μας, ὅπου ἀπαντοῦσαμε μικροὺς ἀνοστονδυμένους φασιανούς, βαρεῖς ὡς κοτόπουλα, πού δὲν κατεδέχοντο νὰ παῖξουν μαζί μας.

Τὸν εἶδα ὡς ἂν εἰς τὸ ὄνειρόν μου τὸν στενὸν ἐκεῖνον δρόμον τὴν στιγμὴν ὅπου ἕνα λάφι ἔτρεχεν εἰς αὐτὸν μὲ τὰ ὑψηλὰ λιγὰ του πόδια. Ἐπειτα εἶδα τὴν μικρὰν λίμνην ὅπου ἔρχονταν τὰ πουλιὰ κοπαδιαστά, ὅλα μ' ἕνα πέταγμα, νὰ πιοῦν νερὸ καὶ νὰ πιτσιλισθοῦν μὲ μικραῖς σταλαγματικαῖς, πού κατακυλοῦν ἐπάνω εἰς τὰ γυαλιστερά πτερὰ τῶν. . . Εἰς τὴν μέσην τῆς μικρᾶς λίμνης ἦσαν κάτι μικραῖς πυκναῖς σκλήθραις καὶ ἐκεῖ ἐπήγαμε νὰ κρυφθοῦμεν. Ἐκεῖ ἦτο ἀδύνατον νὰ μᾶς μυρισθῆ ἡ μύτη τῶν σκύλων. Μόλις ἐπέρασεν ἕνα λεπτὸ ἤλθεν ἕνα ζαρκαδί πού ἐσύρετο εἰς τὰ τρία του πόδια καὶ ἄφινε ὀπίσω του κόκκινα σημάδια ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα. Τόση λύπη μού ἔκαμε πού τὸ ἔβλεπα,

φωναῖς πού νὰ προσκαλοῦν μὲ ἀγωνίαν, μὲ ἀπελπισίαν ἀγαπητὰ ὄντα καὶ νὰ μὴν ταῖς ἀποκρίνεται κανεὶς! . . .

[Alphonse Daudet].

A. Π. Κ.

ΑΙ ΕΡΓΑΤΙΑΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ὅστις τὴν πρωίαν, μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν ἀνατολὴν διέλθῃ τὴν Ὀδὸν Ἐρμού, βλέπει γραφικὸν θέαμα. Ἐν ᾧ ἡ θορυβώδης ὁδὸς μόλις ἀφυπνίζεται καὶ πού ὑπάλληλός τις φαίνεται ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ τὰ παραθυροφύλλα ἐμπορικῶ, μικρὰ δ' ἀγέλη αἰγῶν γαλακτοφόρων χωρεῖ σκιρτώσα καὶ σείουσα τοὺς κωδωνίσκους τῆς, αἱ μικραὶ ἐργάτιδες, βράπτρια τὸ πλεῖστον, ἐκ τῶν συνοικιῶν ἰδίᾳ τῆς Πλάκας καὶ τοῦ Ψυρρῆ παρελθύνουσι καθ' ὁμάδας, ὡς περδίκια, μεταβαίνουσι εἰς τὸ ἡμερησίον τῶν ἔργων. Βαδίζουσι γοργαί, ζωηραί, δροσεραὶ ὡς νὰ ἐλούσθησαν ἐν τῇ δρόσῳ τῆς πρωίας, εὐσταλεῖς καὶ ἄθραι ἐξ ἠθῆς καὶ νεότητος, μὲ τὸ ἐκ τσιτίου ἢ προστύχου ἀλλαπαῖ φόρεμά τῶν καὶ τὸ περισφιγγὸν κομψῶς καὶ ἀναδεικνύον τὸ πλαστικὸν τοῦ σώματός τῶν ἐπανωφόριον, τὸν καστανόχρουν ψιθίνον πέτασόν τῶν ἢ τὴν ἀσκεπῆ κεφαλὴν καὶ εἰς πλεξίδα καταρρέουσαν ἢ διὰ κτενὸς συγκρατουμένην κόμην. Εἶνε τόσοσὸν χαριεσσαί, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς μὲ ποιᾶν τινὰ τῆς κόμης ἀνάδεδειν καὶ μόνην τὴν ἀσπιλον καθαρῶς τῶν κατωρθοῦσι νὰ ἐπιδεικνύωσι τοιαύτην καλλιαισθητικὴν φιλαρέσκειαν. Εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν κρατοῦσι μικρὸν τι δέμα διὰ χειρομάκτρον ἢ ἐφημερίδος περιτετυλιγμένον· εἶνε τὸ ψαμί τῶν· τὸ λιτόν τῶν γεῦμα θὰ συμπληρῶσῃ πέντε λεπτῶν τυρίον ἢ ἐλαίαν ἐκ τοῦ παντοπωλείου τὴν μεσημβρίαν. Αἱ ταλαίπωροι! ἂ! ὄχι ταλαίπωροι! τὴν πτωχίαν αὐτῶν φέρουσι γενναῖοτατα καὶ ἀξιοπρεπέστατα, καὶ καθ' ὁδόν, ὡς νὰ μὴ τὴν παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἀλλὰ τὴν ἐγκατέλιπον εἰς τὸν πτωχὸν τῶν οἰκίσκων, οὔτε τὴν δειλίαν τῆς αἰσθάνονται οὔτε τὴν περιδεῆ συστολήν τῆς. Τούναντιον γελῶσι καὶ ἀστείουονται, περιέργως, ἀνησύχως στρέφουσαι τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ χαμαὶ νεύουσαι τοὺς ὀφθαλμούς ἀλλὰ πονηρῶς ἐπισθεν τῶν βλεφαρίδων κρατοῦσαι τὸ βλέμμα καὶ παρατηροῦσαι δίχως νὰ βλέπωσι. Αἱ ὠραιότεραι, βαδίζουσι πάντοτε εἰς τὸ μέσον τῆς ἐπὶ τῆς γραμμῆς πεντάδος ἢ ἐξάδος, ἀρχουσαι τοῦ ὀμίλου τῶν, ὑψαύχενες, εὐθυτενεῖς, εὐτυχεῖς διότι τὴν καλλονὴν τῶν ἐπιβεβαίωσι εἰς αὐτὰς καθ' ἑκάστην οὐ μόνον ὁ μικρὸς στρογγύλος καθερέπτης, ὁ κρεμώμενος εἰς τὸν τοῖχον καὶ κρυπτόμενος μετὰ στοργῆς εἰς τὸ θυλάκιον, ἀλλὰ καὶ τὸ θαυμαστικὸν ἐπιφώνημα τοῦ ὑπάλληλου τοῦ ἐμπορικῶ, ὅπερ τὰς συγκινεῖ ἡδέως ἐν ᾧ

δηθεν τὰς ἐξοργίζει. Ὡς ἔχουν δίκαιον νὰ εἶνε εὐτυχεῖς διὰ τὴν καλλονὴν των αἰ δυστυχεῖς! Ἡ καλλονὴ εἶνε τὸ ὕψιστον ἰδανικόν καὶ τῶν ἡγεμονίδων ἔτι καὶ νὰ μὴν εἶνε τῶν πτωχῶν αὐτῶν νεανίδων, ὃς ὁ μόνος πλοῦτος εἶνε αἰ καλλιτέχνοι γραμμικὴ τῆς μορφῆς των καὶ χρυσοῦ αἰ βόστρυχοι των καὶ μαργαρίται αἰ ὀδόντες των καὶ κοσμίαι τὰ χεῖλη των;

Ἄλλὰ τὸ μέγιστον τῶν θελητῶν των εἶνε ὅτι εὐωδιαζουσιν εἰσέτι οἰκογενεῖαν· τὸ βαπτικὸν κατὰσθημα δὲν ἀρκαίρει ἀπ' αὐτῶν τὸ σπιτικὸν τὸ νοικοκυρῆικον ἐκεῖνο ἦθος, τὸ ὁποῖον κοσμεῖ τὰς κόρας τῶν οἰκογενεῶν. Δὲν ἔχουσι τὸ προπετὲς τοῦ βλέμματος καὶ τῆς γλώσσης, τῆς ἀναβολῆς καὶ τῶν κινήσεων τῶν ἀλλαχοῦ βαπτριῶν. Ὁμοιάζουσι πρὸς μαθητρίκας· καὶ ὅταν τὸ ἐσπέρας, μετὰ ἑνδεκάωρον ἐργασίαν ἐν τῷ καταστήματι καὶ ὄρας μόνον ἀνάπαυαν, σχολάζουσιν, οὐδὲν λείπει ἐκ τοῦ σχολάζματος παρθεναγωγείου, οὔτε ἡ πρὸ τῆς θύρας συνώστισις, οὔτε ἡ ἐκ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ καμᾶτου καὶ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς ἐλευθερίας ἀγαλλίασις, οὔτε ὁ βόμβος καὶ ἡ ὀρηκτικὴ ἐξοδος ὡς μελισσῶν ἀνοιγομένης τῆς κυψέλης, οὔτε ἡ βιαία κίνησις τῆς γλώσσης καὶ τοῦ σώματος μετὰ δέσμευσιν ἐπὶ ζυλίνου θρανίου, οὔτε ὁ πολὺς πατήρ, ἢ ἡ γραῖα μήτηρ ἢ ὁ ἀδελφὸς αἰ ἀναμῆνοντες ἐξω τῆς θύρας ὅπως ὀδηγήσωσιν αὐτὰς οἰκαδε.

* *

Αἰ πλείστα τῶν βαπτριῶν εἶνε πτωχαί· τῶν πλείστων τὸ χαμόγειον πληροῦ τὸ θλιβερόν ἐκεῖνο ψυχοῦ, τὸ μέχρι τῆς καρδίας ψυχραῖνον καὶ μαρτυροῦν τὴν ἔλλειψιν ἀνδρὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ· ὁ πατήρ ἢ ἀπέθανεν ἢ εἶνε ἀνάπηρος· ὁ ἀδελφὸς ἢ εὐγῆκε κακὸς ἢ ἐνουμφεῦθη καὶ μεριμνᾷ περὶ τῆς νέας του οἰκογενεῖας ἐγκαταλείπων εἰς τὴν τύχην τῆς τῆν παλαιᾶν. Καὶ ἡ κόρη, ἢ μὴ γενομένη γυνὴ ἔτι, ἀναλαμβάνει νὰ γείνη ἀνήρ. Πολλάκις ἔχει καὶ μικρὰ ἀδελφία, καὶ ὀλίγοι εἰξεύρουσι τί θέλουν τὰ μικρὰ παιδία ν' ἀνατραφοῦν, καὶ πόσον σπαρταχάρδιον εἶνε νὰ τὰ βλέπῃς νὰ τρέμουν εἰς τὰ φορηματάκια των καὶ νὰ σὲ παρατηροῦν, ὡς νεύσσια, μὲ βουλιμιῶντα, ἰκετευτικὰ βλέμματα. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ κόρη, ἢ ῥάπτρια, τὰ οἰκονομεῖ ὅλα. Δι' αὐτῆς ἔχει ἔλαιον ὁ λύχνος, τίθεται ἐπὶ τοῦ μικροῦ πυραύνου ἢ χωματίνης χύτρα, καὶ ἀφ' οὗ διωχθῆ τὸ ῥῆγος καὶ ἡ πείνα φαιδρύνεται ὀλίγον τὸ κατηφές των ὑπόγειον. Ἄλλ' οἱ ταλαίπωροι δάκτυλοι τῆς, οἱ νυχθημερόν κινούμενοι, οἱ ταλαίπωροι ὀφθαλμοὶ τῆς οἱ νυχθημερόν κύπτοντες ἐπὶ τοῦ ῥαψίματος — διότι διὰ νὰ ἐπαρῆ εἰς τὰς δαπάνας των ἐργάζεται καὶ τὴν νύκτα—κουράζονται, ἀποκάμουν, καὶ θὰ ἐσταματῶν ἀκαμπτοί, καὶ θὰ ἐκλείων βαρεῖς, ἂν

ἢ ἡσυχος ἀναπνοὴ τῶν ὑπνούτων ἀδελφῶν τῆς καὶ τῆς ἀποκοιμηθείσης τέλος ἀσθενοῦς μητρὸς τῆς δὲν τῇ ἐπιθύριζε μέχρι τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς τῆς:

—Κοιμούμεθα διότι ἀγρυπνεῖς σύ· δὲν τρέμωμεν διὰ τὸ ψῶμι τῆς αὔριον, διότι θὰ τὸ προμηθεύσῃς σύ· ζῶμεν διότι ἐργάζεσαι σύ· εἰς σὲ ἐλπίζομεν. Τόσαι ἐλπίδες δὲν εἰμποροῦν ν' ἀποτελέσουν ἐν θάρρος; Ἐργάζου!

Καὶ ἐργάζεται· ἀλλ' ἔως ὅτου νὰ γείνη ἰκανὴ νὰ κερδίῃ δύο δραχμὰς τὴν ἡμέραν ὅποιαν ὀδονηρὰν καὶ ἀθλίαν μαθητεῖαν διῆλθε! Ποσάκις ἐπέστρεψε μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, χωρὶς λεπτὸν κᾶν, ὅτε ἦτο μικρὴ καὶ δὲν ἡμείβετο διόλου, ἢ μόνον διὰ καμμιᾶς δεκάρας διὰ τὰ φορέματα τὰ ὅποια ἐπήγαγεν ἀπὸ τοῦ καταστήματος εἰς καμμίαν οἰκίαν. Ὡ! τί τρομερὰς νύκτας διῆλθον τότε! Ἄλλ' αὐτὰ παρήλθον· κατὰ μικρὸν ἀπὸ 50, 80 λεπτῶν, ἀπὸ μιᾶς δραχμῆς τὸ ἡμερομίσθιον αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς 2 δραχμὰς. Τώρα ἡ ἀσθενὴς μήτηρ δὲν ἐργάζεται πλέον· δύναται ν' ἀσθενῇ ἡσυχῶς· ἡ μήτηρ ἔγεινε μάμμη καὶ ἔγεινε αὐτὴ ἡ μήτηρ· καὶ πόσον γενναία μήτηρ! ἡ ψυχὴ τῆς ἐστομώθη ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ἡ ἐργασία, ἡ ἀφοσίωσις περιεθωράκωσε τὴν τιμὴν τῆς, καὶ ὅταν τῇ ψιθυρίζουν, κατὰ τὴν διαβάσιν τῆς τῆν πρῶϊαν ἢ τὴν ἐσπέραν, λέξεις χυδαίως φιλόφρονας, πόσον μακρὰν εἶνε ὁ νοῦς τῆς ἀπὸ αἰσθήματα τῶν ὀδῶν καὶ βλέμματα αὐθάδη!

* *

Ἄλλαι εὐρίσκουσι γλυκυτέραν τὴν πτωχίαν των· εἶνε ὀρφαναί· ἐργάζονται μόνον δι' ἑαυτὰς, ἢ ἂν ἔχουσι μητέρα πλύνει καὶ αὐτὴ ἢ πλέκει περιπόδια· διὰ τοῦτο δὲν ἀγρυπνοῦσι τὴν νύκτα· δὲν ἐκνευρίζονται ὑπὸ τῆς ἐργασίας· ὅταν δὲ μάθωσι καλὰ νὰ κόπτωσι καὶ νὰ ῥάπτωσι ἀποσύρονται εἰς τὴν ἀπόκεντρον συνοικίαν των, κολλῶσιν ἐν φαιγουρίνι, ἐκ τινος περιδικαῦ τοῦ συρμού, ἐξω τοῦ παραθύρου των, καὶ ἀνακηρύττονται *μοδίστραι* διὰ τὰ φορέματα τῆς γειτονεῖας.

Ἄλλαι εὐτυχεστέρας, ἀντιστρόφως πρὸς τὰ πτηνὰ τὰ μεριμνῶντα μόνον περὶ τροφῆς καὶ οὐχὶ περὶ ἐνδυμάτων, δὲν ἐργάζονται διὰ νὰ ζήσωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐνδυθῶσιν· ὑπάρχουσιν ἄλλαι χεῖρες, χεῖρες ἀνδρῆσιν, ἐργαζόμενοι διὰ τὸν ἀρτοπώλην, τὸν παντοπώλην καὶ τὸν κροπώλην ἔτι· αὐταὶ ἐργάζονται διὰ τὴν προικὰ των, καὶ ὅ,τι κερδίζουσι μεταβάλλεται εἰς ἀσπρόρροχα, ἐσθῆτας, περιπόδια, τριχαπτα, ταινίας, ἐπιμελῶς τοποθετούμενα ἐντὸς παλαιοῦ κιθωτίου, ἀχρις οὗ ἀγοραστῆ καινουργὸς διὰ τῶν αὐτῶν χρημάτων ἐργάζονται μετὰ πάλμων διὰ τὸ μέλλον των, τὸ ὁποῖον ἐνδομύχως εὐχονται νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλι-

γώτερον μέλλον καὶ περισσότερον πικρόν. Καὶ δικαί ὄχι; διέρχονται τόσα νομικὰ φορέματα διὰ τῶν χειρῶν των, δὲν εἶνε δίκαιον νὰ διέλθωσι καὶ τὰ ἰδικὰ των; Καὶ ἐπὶ τέλος ἀξιῶνται ἐνὸς τῶν μεγίστων πρὸς πτωχὴν κόρην ἐπαίνων, ὅταν, ὑπὸ τὰ στέφανα, παρὰ νεκρὸν τινα ἐργάτην ἐν μέσῳ τῶν συγκινήσεων τοῦ γάμου, ἀκούωσι γειτόνισσάν τινα νὰ ψιθυρίσῃ εἰς μίαν ἄλλην ὅτι τὴν προικὰ τῆς τὴν ἔκαμε μὲ τὸ βελῶνι τῆς.

Ἄλλαι, ἔτι εὐτυχεστέρας, ἔχουσι ἰκανῶς εὐπόρους γονεῖς· ἔχουσι ἰδικὴν οἰκίαν, ἔχουσι κτήματα, ἀλλ' αἰ μητέρες των τὰς στέλλουσι εἰς καλὴν τινα *μοδίστραν* διὰ νὰ γείνουν *οἰκοκυραί*· ναί, διὰ νὰ γείνουν *οἰκοκυραί*· νὰ μάθουν νὰ κόπτωσι, νὰ ῥάπτωσι — διὰ τῶν χειρῶν ἐννοεῖται καὶ ὄχι διὰ τῆς γλώσσης — νὰ προσθέσουν καὶ κατὰ τι εἰς τὴν προικὰ των — τὸ μηδὲν ἄγαν δὲν ἰσχύει ἐπὶ πολλῶν πραγμάτων, ἰδικὰ δ' ἐπὶ προικὸς — νὰ γείνουν ἐπιδέξιαι, νὰ ἐξυπνήσουν· θεωροῦσι τὸ βαπτικὸν κατὰσθημα ὡς πρακτικὸν τι κοινωνικὸν σχολεῖον.

* *

Καὶ πράγματι ἀναπτύσσονται· μανθάνουν νὰ ὀμιλῶσι καλλιτέρον· ἐρχόμενοι εἰς συνάφειαν πρὸς τόσας κυρίας, εἰσερχόμενοι εἰς τόσας οἰκίας πρὸς δοκιμὴν φορέματος ἢ ἄλλην παραγγελίαν, βλέπουσι, ἀκούουσιν, ἀποκτῶσι τὸ ἦθος ἐκεῖνο τῆς συμπεριφορᾶς, τὸ τεχνητῶς ἐκεῖνο ἀβρόφρον τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἐμπορικῶν προκριτότερον πάντως τῆς τραχέας ἀκαμψίας των· ἰδικὰ δ' ἐν τῇ κοινῶνι ἡμῶν, ἐν ἣ ἡ ἀνατροφὴ συμπληροῦται διὰ τῆς μιμητικῆς, ἐν ἣ τὰς μορφοῦται συχνὰ ἐν τῷ χρηματοκιθωτίῳ, ἐν ἣ ὁ πλοῦτος πολλάκις ἀργὰ ἐρχόμενος ἀνατινάσσει τινὰς ὄλους ἀπαρτασκέους εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ μάθωσι κατεσκευασμένως ὅσα προφθάσωσι, δικαί νὰ μὴ μιμῶνται, καὶ παρῶσιν πολλάκις, τὴν καλὴν συμπεριφορὰν καὶ αἰ ῥάπτριας ὡς τόσαι ἄλλαι; Μανθάνουσι λοιπὸν νὰ διευθετῶσι μετὰ καλλιαισθησίας τὰ ἐπιπλά των, νὰ κυκλοφορῶσι δεξιῶς τὰ ψευδῆ των προσαγορεύσεων νομίσματα, νὰ ἐνδύωνται κομψότατα, γνωρίζουσι ἐκ στήθους, ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὅλην τὴν ζενικὴν τοῦ συρμού φρασεολογίαν καὶ τὰς γαριτοῦρας καὶ τοὺς *πλισέδες* καὶ τὰ *βολὰρ* καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὅποια πληροῦσι τὸ στόμα — οἱμοὶ καὶ αἰ τὴν κεφαλήν! — τόσων καλῶν κυριῶν.

Ἀναπτύσσονται λοιπὸν· ἢ δ' ἀνάπτουσι των ἔχει τὸ καλὸν ὅτι εἶνε μεταδοτικὴ· ὅλη ἡ οἰκογενεῖα αἰσθάνεται τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς· ἀπαλύνουσι κατὰ μικρὸν τὴν τραχεῖαν ἐπίδερμίδα τῆς ἰθαγενεῦς Πλακωτίσσης· ἐνδύουσι κομψότερον τὰς ἀδελφὰς των· εἰσφέρουσι καθ' ἐσπέραν τὴν κτηθείσαν καλλιαισθησίαν, ὅπως τὸ ἡμερο-

μίσθιον των· διὰ τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν φέρουσιν εἰς τὴν οἰκίαν των τὴν κόριν τῶν μεγάλων οἰκιῶν.

* *

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα ν' ἀναλύσωμεν ἂν καὶ παρ' ἡμῖν ἡ πολυτέλεια, ἐξ ἧς καὶ ἐν ἣ ζωσιν αἰ ῥάπτριας ἀποτόμως μεταπίπτουσι τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν πτωχίαν των, δὲν ἀναπτύσῃ παρ' αὐταῖς τὴν δίσψιν τῆς ἀποκτῆσεως τῆς· ἂν ὁ πλοῦτος, οὗ ἐφάπτονται αἰ χεῖρές των, δὲν κατατρίβῃ τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν· ἂν τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ σθηκὰ καὶ τὰ βελούδα ἐφ' ὧν κύπτουσιν ἀπὸ πρῶϊας δὲν ἀποτυπῶνται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν περιπετῶντα τὴν νύκτα περὶ τὸ προσκεφάλαιόν των ἐν τῷ πενιχρῷ των δωματίῳ· ἂν ἡ διαφθορὰ — ὡς ἐπίδημία τῆς ψυχῆς — δὲν διαιδίδηται ἢ πᾶσα ἐπίδημία ἐκ τῆς συμπεκνώσεως ἀνευ ἐποπτείας αὐστηρουτάτης αὐτῶν· ἂν αἰ χεῖρές των ἐργάζονται ἐνίοτε οὐχὶ διὰ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἠθικὴν, καὶ τὸ εἰξεύρουσι πολλάκις, καὶ λάθρα, πονηρῶς παρακεκινδυνεύμενα ὑποψιθυρίζουσιν οἰκογενεῖα καὶ ἐνέκδοτα· ἂν ἡ ὀδὸς ἐξω καὶ αἰ ἄμαζαι καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐποχουμένη ἀναίδης πολυτέλεια δὲν συμπληρῶσι διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος τὴν ἰλιγγίαν· ἂν ἀποκηρῶσιν νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἄλλων δὲν ἀποφασίζωσι τέλος νὰ ἐργασθῶσι διὰ τὴν ἰδικὴν των, ἂν δὲν ὀλισθαίνωσι, δὲν πίπτωσιν.

Ταῦτα εἶνε ἀντικείμενον ἄλλης μελέτης. Ἄλλ' ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι τὸ δάπεδον τῶν βαπτικῶν καταστημάτων παρ' ἡμῖν δὲν εἶνε τόσον ὀλισθηρὸν ὅσον ἀλλαχοῦ, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἡμῶν κατὰστασις δὲν ἐξωθεῖ εἰς χειραφρέτησιν ἀπὸ τῶν οἰκογενεῶν τὰς ἐκ τῶν χειρῶν των πορίζομένης τὸν ἄρτον αὐτῶν νεανίδας, ἀρκοῦσαν χειραφρέτησιν θεωρούσας ἡδὴ ὅτι δὲν μένουσι τεθαμμέναι ἐν τῷ μυθῷ τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἀλλ' ἐξέρχονται, διέρχονται διὰ τοῦ πλήθους, μεταβαίνουσι πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας, ὅτι ἡ στατιστικὴ τῶν ἀτυχῶν πλασμάτων οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν ἀποδεικνύει προδιάθεσιν, προπαρασκευὴν ἐν τῷ ἐπαγγέλματι τῶν βαπτριῶν.

* *

Ἡ μόρφωσις λοιπὸν τοιαύτης ἐργατικῆς τάξεως καὶ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον δυσμενῶς καὶ δυσπίστως δὲν πρέπει νὰ ὑποβλέπηται ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ τοῦναντίον προστατευτικῶς νὰ ἐνθαρρύνηται ὑπ' αὐτῆς. Αἰ ἐργάτιδες εἶνε τὸ ἥμισυ ἐπιβλαβὲς προκίον τῆς πολυτελείας.

Τὸ ἥμισυ ἐπιβλαβὲς; Μόνον; Αἰ ῥάπτριας καὶ αἰ ἄλλαι ἐργάτιδες τῶν κλωστήριων, μεταξουργείων, πιλοποιεῖων, τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων γυναικῶν συναπαρτίζουσι κατὰ μικρὸν συντεταγμένην τάξιν γυναικῶν ἐργατικῆν, ἀ-

ποχειροβίωτον· πολλαπλασιάζουσι τοὺς ἐργαζομένους βραχίονας, καθιστῶσιν ἀρτιωτέραν τὴν ὀλιγόχειρα ἡμῶν βιομηχανίαν, εἰσφέρουσιν εἰς τὰς χειροτεχνίας τὴν γυναικείαν ἐκείνην δεξιότητα, ἣν μάτην πειρῶνται νὰ συλλάβωσι διαφεύγουσαν οἱ χονδροὶ ἀνδρικοὶ δάκτυλοι. Καὶ μόνα ταῦτα; ἡ ἐργασία, ἥτις εἶνε γυμναστική τοῦ σώματος ἀμα καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν κρατύνει, καὶ τὴν θέλησιν τῶν καθιστᾷ βωμολέξν, καὶ ἀντὶ τῆς ὠχρότητος τῶν χλωρωτικῶν ἐξ ἀδρανῶς σκιατραφήσεως προσώπων διαχέει ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτῶν τὸ ροδόχρουν τῆς υγιείας· αἱ γυναικες αὐταὶ γίνονται μᾶλλον ἄνθρωποι, διότι κατέρχονται ἐν τῇ ἐνεργῷ ζωῇ, κατανοοῦσιν αὐτὴν κάλλιον, ἐκ πόσων δ' ἐξ ἀγνοίας ἀπατῶν προφυλάσσονται! Ἀποκτῶσι τὸ ἠθικὸν θάρρος τοῦ βίου ἐκ τῆς συναισθήσεως ὅτι δύνανται καὶ αὐταὶ νὰ ὦσιν ἄτομα ἐν ἀνάγκῃ, ὅτι δὲν εἶνε ἀπαραίτητον νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀνδρός ὅπως βραδύσωσιν. Καὶ ἐπὶ πᾶσι ἀντὶ νὰ σκωριῶσι παρεροίμμενοι ἐν τῇ ὑγρασίᾳ τῆς σκιᾶς σφυρηλατοῦνται ὑπὸ τῆς ἐργασίας χρησιμώτατα ἐλατήρια τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς.

Ἄν δέ ποτε καταιγὶς ἐπισκῆψῃ ἐπὶ τὴν οἰκογενειακὴν φωλεάν—καὶ πόσον συχνὰ ἐπισκῆπτει ἡ τρομερὰ αὐτὴ καταιγὶς!—καὶ πληξῆ τὸν πατέρα καὶ παραλύσῃ τὴν μητέρα καὶ ἐκσφενδαγήσῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ τὰ νεύσια ἰλιγγιῶντα ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς, ἐγγυὸς δ' ἐκεῖ ἀκούεται ὁ φοβερός θροῦς ἀπαισιῶν περὶ τῶν, καὶ τὰ νεύσια πτήσσουσι, καὶ τὰ χνοάζοντα εἰσέτι πτερά τῶν ἐπιφοίττουσιν ἐκ τοῦ κινδύνου, ὡς τότε ἀντὶ ἀνάγκην ἐξ ἀελλπισίας, θεωροῦντα ἐαυτὰ ἀνίκανα πρὸς ἀμυναν, νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν καταφθάνοντα ἄρπαγα, θὰ ἐνθυμηθῶσιν τί ἐπραξάν, τί πράττουσιν ἄλλα γειτόνων δένδρων νεύσια, θὰ ἐννοήσουσιν ὅτι ἔχουσι τὴν πρὸς σωτηρίαν ἰκανότητα προσπεφυκυῖαν εἰς τοὺς ὄμους τῶν, ὅτι εἶνε δυσχερέστατον μὲν, καὶ ἐπιμοχθὺν καὶ ἀγωνιώδες, — ἀλλὰ δυνατὸν ν' ἀνοίξουν, νὰ κινήσουν τὰς πτέρυγας τῶν, ἂν θέλουν νὰ σώσουν τὸ σῶμα τῶν.

Αἱ πτέρυγες αὐταὶ θὰ εἶνε αἱ χεῖρες τῶν πτωχῶν κορῶν.

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΑΝΣ.

Τὸ μήκος ὄλων τῶν νῦν ἐν χρήσει ὑποβρυχίων καλωδίων ὑπερβαίνει τὰς 20,000 θαλασσιῶν μιλίων, ἢ δ' ἀξία αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 750,000,000 φράγκων περίπου. Μόνον διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διήκουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐννέα καλωδία, ὧν τὸ τελευταῖον ἐτέθη εἰς διάστημα 12 μόνον ἡμερῶν. Τριάκοντα ἀτμόπλοια εὐρίσκονται διαρκῶς ἐν ἐνεργείᾳ πρὸς ἐπικνήθωσιν καὶ τοποθέτησιν ὑποβρυχίων καλωδίων.

Ὁ καθ' ἡμέραν βίος

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΓΡΕΒΥ

Ἐκ παρισινῆς ἐφημερίδος ἐραυζόμεθα τὰς ἐπομένους λεπτομερεῖας περὶ τοῦ βίου τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας ἐν τῇ ἐξοχικῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ.

Ὁ κ. Γρεβὺ ἐγείρεται καθ' ἐκάστην ἰκανῶς πρῶτ. Περὶ τὴν ἕκτην, ἄχρι τῆς ἐβδόμης ὥρας, σχεδὸν κανονικῶς, κατέρχεται εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ κήπου του καὶ κατευθύνεται κατὰ προτίμησιν πρὸς τὸν μύλον του. Διαλέγεται μετὰ τοῦ μυλωθροῦ οἰκειότατα, ἐξετάζει δὲ λεπτομερέστατα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ μύλῳ ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς συμβάντων.

Μόνος ἐξέρχεται εἰς τὸν προῖωνόν τοῦτον περιπατῶν διαρκοῦντα μίαν ὥραν, ἐνίοτε δὲ καὶ πλέον· ἀλλὰ, συχνάκις, κατὰ τὴν ἡμέραν, αἱ σκέψεις του ἐπανέρχονται εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸν μύλον· τὸν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτόν, ὡς καὶ τὰς ὑδραυλικὰς μηχανὰς, ὡς ἀληθῆς δὲ ἰδιοκτῆτης προσκαλεῖ αὐτούς εἰς θαυμασμὸν πασῶν τῶν βελτιώσεων, ὅσας εἰσήγαγεν ἐν τῷ θερινῷ του καταλύματι.

Οὐδέποτε σχεδὸν ὁ κ. Γρεβὺ κάμνει περίπατον ἐκτὸς τοῦ κήπου του· δύο δὲ τὸ πολὺ ἢ τρεῖς φορὰς μόνον κατὰ τὴν αὐτόθι διαμονὴν του ἐπισκέπτεται τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπου οἰκοῦσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.

Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας δέχεται ἐπισκέψεις πρὸ τοῦ γεύματος, ἀπὸ τῆς ἐνάτης καὶ ἡμισείας ἕως δεκάτης ὥρας, καὶ τὸ ἀπόγευμα μέχρι τῆς ἐσπέρας. Πρὸς τοῦτο ἐγκλιθίσταται, ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε ὠραῖος, ἐπὶ μικροῦ ἐξώστου κειμένου ὀπισθεν τοῦ ἐστιατορίου του. Ἡ τοποθεσία εἶνε θελκτικώτατη· ὑψηλὰ δένδρα πυκνόφυλλα κωλύουσιν τὸν ἥλιον νὰ ρίπτῃ φλογεράς τὰς ἀκτῖνάς του, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιπροσθῶσιν εἰς τὴν θέαν τῶν θαυμασιῶν περὶ τῶν τοπειῶν. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου εἰσὶ τοποθετημένοι σίμποδες, καθέλια, τράπεζα, παρ' ἣ καθῆται ὁ κ. Γρεβὺ, κρατῶν σημειώσεις, ἂν παραστῆ ἀνάγκη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐπισκέψεων. Πάντες σχεδὸν οἱ μεταβαίνοντες εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ γίνονται δεκτοὶ ἀνεξαίρετως· ἐν τούτοις ὅταν ὁ θυρωρὸς ἀναγγέλλῃ ἀγνωστὸν τινα, ὁ πρόεδρος ἀποτεινεί αὐτῷ συνήθως ταύτην τὴν ἐρώτησιν:

— Φορεῖ καλά ἐνδύματα;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη πιθανῶς μόνον σκοπὸν ἔχει νὰ παρασκευάσῃ ἀναλόγως τοῦ ξένου τὸν οἰκοδεσπότην, διότι, ὡς εἶπομεν, οὐδεὶς σχεδὸν ἀποπέμπεται.

Αἱ ἐντεύξεις διαρκοῦσιν ὀλίγον, ὀλίγα λεπτὰ μόνον, καθ' ἃ ὁ πρόεδρος ἐλαχίστας μόνον

προφέρει λέξεις. Ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐκείνου φέρονται ποτήρια καὶ ζῦθος, καὶ εὐθυμότερα, θορυβωδέστερα ἐπακολουθεῖ διάχυσις. Ἀλλὰ παρετηρήθη ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σπανίως ἐδέξατο συμπότας ὁ μικρὸς ἐξώστης.

ΟΙ ΚΥΝΕΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Τοῦ λοιποῦ οἱ προσωνομῶντες τοὺς Παρισίους «πόλιν τῶν δύο ἑκατομμυρίων ψυχῶν» πρέπει νὰ ἐπιλέγωσι «καὶ τῶν διακοσιῶν χιλιάδων κυνῶν», διότι πρό τινας ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἡ ἀπογραφή τῶν τετραπόδων τούτων, οὐχὶ ὡς ἐννοεῖ πᾶς τις ἐξ ἀπλοῦ περιεργίας αἰσθημάτων, ἀλλὰ διότι καὶ οἱ κύνες ἀνυψώθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν φορολογουμένων.

Ὁ πρὸς τέρψιν (οὐχὶ βεβαίως καὶ τῶν γειτόνων) συντηρούμενος κύων ἀσπέρει εἰς τὸ κράτος δέκα φράγκα κατ' ἔτος, ὁ φρουρὸς δὲ κύων πέντε.

Ἀλλὰ τοσαῦτα συμβαίνοσι καταχρήσεις, ὥστε ἡ διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων μόλις εἰσπράττει τὸ ἥμισυ τοῦ οφειλομένου φόρου. Ἐκατὸν χιλιάδων μόνον κυνῶν καταβάλλεται ὁ φόρος, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι διπλοὶ, παντὸς εἶδους, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Γαλλίας. Πρὸς πρόληψιν λοιπὸν πάσης καταχρήσεως ἐλήφθη τὸ ἐπόμενον μέτρον:

Ἐπειδὴ ἡ περὶ κυνῶν ἀστυνομικὴ διάταξις ὀρίζει ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα πρέπει νὰ φορῶσι περιδέραιον σσημειωμένα φέρον τὸ ὄνομα τοῦ κυνός, τοῦ ἰδιοκτῆτου καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ὁ τελευταῖος οὗτος οφείλει προσερχόμενος νὰ καταβάλλῃ τὸν φόρον, νὰ φέρῃ τὸ περιδέραιον τοῦτο, τὸ ὅποσον θέλει σφραγισθῆ διὰ πεφυρακτωμένης σφραγίδος ὑπὸ εἰδικοῦ ὑπαλλήλου. Ἐκ τούτου εὐχερῶς θὰ ἐννοηταὶ ἂν ἐξετελέσθησαν αἱ ἀναγκαῖαι διατυπώσεις, τῶν ἐλεγκτῶν δὲ τὸ ἔργον θέλει κατὰ πολὺ ἀπλοποιηθῆ.

Διὰ τοῦ νέου τούτου μέτρου αἱ εἰσπράξεις, καθὰ λέγεται, θ' αὐξήσωσιν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ὡστε, καθὼς βλέπετε, τὸ πρᾶγμα ἀξίζει καὶ ὑπεραξίζει τὸν κόπον. Κ*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠῃ

Τὸ διεθνὲς τηλεγραφικὸν γραφεῖον ἐδημοσίευσεν ἀρτι ἀπογραφὴν τῆς ἐκτάσεως τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἀπογραφῆς ταύτης εἰσὶ τὰ ἐπόμενα:

Ἡ Γερμανία ἔχει τηλεγραφικὰς γραμμάς ἐκτάσεως 260,680 χιλιομέτρων· ἡ Ρωσσία 223,538 χιλιομέτρων· ἡ Γαλλία 211,607· ἡ Με-

γάλη Βρετανία 197,715· ἡ Αὐστρία 92,527· ἡ Ἰταλία 89,150· ἡ Οὐγγαρία 54,852· ἡ Ἰσπανία 40,742· ἡ Σουηδία 29,879· τὸ Βέλγιον 27,922· ἡ Ἑλβετία 16,155· ἡ Νορβηγία 15,604· αἱ Κάτω Χῶραι 14,153· ἡ Πορτογαλλία 10,964· ἡ Ρουμανία 8,662· ἡ Δανία 8,400· ἡ Ἑλλάς 4,614· ἡ Βουλγαρία 3,400· ἡ Βοσνία 3,180· ἡ Σερβία 3,134· τὸ Λουξεμβούργον 536. δ.—

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας.

Μεταξὺ δύο νεανιῶν:

— Νίκο, γὰ κύτταζε τί ὠραία νέα! Εἶνε ἡ κόρη τοῦ ὑπαλλήλου Μ*, ἡ θελκτικώτερα καλλονὴ τῶν Ἀθηνῶν!

Ὁ Νίκος ἀδιαφόρως:

— Μὰ δὲν ἔχει πεντάρα, καὶ κόρη χωρὶς προίκα εἶνε γιὰ 'μένα τὸ ἴδιο 'σὰν νὰ ἦταν ἀγόρι!

* *

Ὁ Π* εἶνε τὸ τακτικὸν θῦμα τῶν δανειστικῶν τάσεων τῶν φίλων του, οἵτινες λαμβάνουσι χωρὶς ποτὲ νὰ τῷ ἀποδίδωσιν ὀβολόν. Προχθὲς βλέπει ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν διὰ δεκάτην ἰσως φορὰν ἓνα τῶν φοβερῶν τούτων διωκτῶν του, ὅστις αὐτὴν τὴν φορὰν τοῦ ζητεῖ—ὄχι μεγάλο πρᾶγμα—εἴκοσι φράγκα μόνον.

Μὴ θέλων νὰ τοῦ ἀρνηθῆ ἐντελεῶς ὁ Π* λέγει πρὸς αὐτόν:

— Ἄκουσε νὰ σοῦ 'πῶ, ἡῦρα ἓνα μέσον πού ἂν θέλῃς εἰμποροῦμεν σήμερον νὰ κερδίσωμεν ἀπὸ 10 φράγκα ὁ καθένας μας.

— Ἀλήθεια! καὶ τί χρειάζεται νὰ κάμωμε δι' αὐτό!

— Ἀπλούστατον πρᾶγμα· δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἀνοίξωμε τὸ χέρι καὶ σὺ καὶ ἐγώ. Ἰδοῦ, πάρε 10 φράγκα τὰ ὅποια σοῦ χαρίζω μὲ ὄλη μου τὴν καρδίαν ἀντὶ νὰ σοῦ δανείσω 20. Τοιοῦτοτρόπως κερδίζεις ἐσὺ τὰ 10 αὐτὰ φράγκα, καὶ ἐγὼ κερδίζω τὰ ἄλλα 10, τὰ ὅποια δὲν σοῦ δανείζω!

ΔΑΗΘΕΙΑΙ

Ἡ πεποιθήσις ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀξίαν του καθιστᾷ αὐτὸν πρᾶγματι ἀξίον, καὶ ἡ ἀπόφραξις νὰ προσδεύσῃ εἶνε πολλάκις ἡδὴ πρόδος.

Ὁ ἐχέμυθος ἄνθρωπος ἐλκύει πρὸς ἐκαυτὸν τὰς ἐκμυστηρεύσεις τῶν ἄλλων, ὡς ὁ συμπεπικνωμένος ἀὴρ ἐλκύει τὸν ἐλεύθερον ἀέρα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὅποια σημασία ἀποδίδεται παρ' ἄλλοις λαοῖς εἰς τὴν βράθεισιν τῶν ἀγαθῶν καὶ γενναίων πράξεων, οὐ μόνον συστηματικῶν σωματικῶν ἀλλὰ καὶ ἰδιωτῶν ἐπιπροσερχομένων πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν διαπρακτόντων αὐτὰς καταφθίνονται ἐκ τοῦ ἐπομένου γεγονότος, ὅπερ ἐραυρίζομεθα ἐκ γαλλικῆς ἐφημερίδος·

Ἡ Κοινὴ Σωτηρία τῆς Λυὼν διηγεῖται ὅτι πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἰς τὸ ταμειωτήριον τῆς πόλεως ταύτης παρουσιάσθη δεκατριετής παῖς ὅπως καταθέσῃ 500 φράγκα. Ἐπειδὴ δὲ ὑπ' οὐδενὸς συνωδεύετο ἐγγνητοῦ, οἱ ὑπάλληλοι ἠρώτησαν αὐτὸν δυσπίστως πῶθεν εἶχεν ἀποκτήσει τὴν μεγάλην ἐκείνην ποσότητα, καὶ ἂν εἶχεν ἀποκτήσει αὐτὴν τιμῶς.

Τὸ παιδίον ἀπήντησε μετὰ πολλῆς ἀπλότητος καὶ φυσικότητος, ὅτι ἡ ποσότης ἐκείνη εἶχε σταλῆ αὐτῷ ἐξ Ἀγγλίας ὑπ' ἀγνώστου φίλου πρὸς ἀμοιβὴν γενναίας πράξεώς του.

Ὁ παῖς οὗτος πράγματι Ἀντώνιος Meziat ὀνομαζόμενος ἔσωσε τὴν ζωὴν ὀμηλικῶς του κινδυνεύσαντος νὰ πνιγῆ ἐν καταρράκτῃ, ὃν ἐσχημάτιζε ποταμὸς τις. Ὁ μικρὸς Meziat ἐπήδησε γενναίως εἰς τὸ βάρανθρον καὶ ἔσωσε τὸν ἀγωνιῶντα παῖδα.

Ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ὁ νεαρὸς σωτὴρ ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκ Σουθαμπτόνος, περιέχουσαν γραμματίον τῆς Ἀγγλικῆς Τραπεζῆς εἰκοσι λιρῶν στερλινῶν, καὶ ἔχουσιν οὕτω :

«Παιδί μου,

«Ἀνέγνωσα προχθὲς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐδῶ ἐφημερίδας γραμμὰς τινὰς διὰ σέ· δὲν εἰξεύρω ἂν θὰ λάβῃς τὸ μεταλλίον, τὸ ὅποσον θὰ εἶνε ἡ μόνη δικαία ἀμοιβὴ πρὸς μικρὸν Γάλλον σώσαντα γενναίως τὴν ζωὴν ἄλλου μὲ κίνδυνον τῆς ἰδικῆς του.

«Τὸ ἐλπίζω. Ἐν τούτοις μοῦ ἐφάνη ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆς ἂν μάθῃς ὅτι εἶνε καὶ ἐκτὸς τῆς πατρίδος σου κάποιος, ὁ ὅποιος θέλει τὸ καλὸν σου καὶ θὰ τὸ θέλῃ πάντοτε, διότι ἔδειξες τόσην γενναϊότητα καὶ ἀφοσίωσιν, καθόσον μάλιστα αὐτὸς ὁ φίλος κατοικεῖ πολὺ μακρὰν, εἰς τὴν Ἀμερικὴν!

«Σὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῆς ἐκ μέρους του 500 φρ. ὡς δείγμα τῆς ὑπολήψεώς του, καὶ σὲ συμβουλεύω νὰ μὴ τὰ ἐξοδεύσῃς, ἀλλὰ νὰ τὰ καταθέσῃς εἰς τὴν Τραπεζάν, ὅπου ἴσως θ' αὐξήσουσιν μὲ τὸν καιρὸν.

«Ἄν ἔχῃς καιρὸν καὶ εὐχαρίστησιν νὰ γράψῃς, ὁ φίλος σου θὰ λάβῃ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὴν ἐπιστολὴν σου, δὲν θὰ δυσηρεστεῖτο δὲ διόλου ἂν τοῦ στείλῃς καὶ τὴν φωτογραφίαν σου.

•Ὁ φίλος σου

•Alfred Corning Clary
•61 West Street à New-York».

Ἀνέκδοτον περὶ Γλάδστωνος.—Πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν, καθ' ὃν χρόνον ὁ κ. Γλάδστωνος ἦτο ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν, ναυπηγὸς τις ἐμπειρότατος μὲν ἐν τῇ τέχνῃ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλοικώτατος τοῦς τρόπους ἀνὴρ, προσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. Lindsay, μέλους τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπιτετραμμένου δ' εἰδικῶς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν συμφερόντων τῶν Ἀγγλῶν ἐφοπλιστῶν.

Ἐπειδὴ ὁ κ. Lindsay δὲν εὕρισκετο οἶκοι, ὁ ναυπηγὸς ἀπεφάσισε νὰ τὸν περιμεῖνῃ, ἐν τῷ μεταξῷ δὲ χρόνῳ συνῆψε συνδιαλέξιν μετὰ κυρίου τινὸς ἐκεῖ εὕρισκομένου καὶ καταγινόμενου νὰ ἀντιγράψῃ πίνακα τινὰ πλήρη ἀριθμῶν, ὃν ἐξέλαβεν ὡς ὑπάλληλον.

Κατευχαριστηθεὶς ἐκ τῶν εὐστοχωτάτων ἀπαντήσεων, ἃς ὁ ὑποτιθέμενος ὑπάλληλος ἔδιδεν εἰς πᾶσάν του ἐρώτησιν, προέτεινεν αὐτῷ ἐν τέλει νὰ τὸν προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἐπι ἐτησίῳ μισθῷ 200 λιρῶν στερλινῶν. Εἰς δ' ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ πρὶν ἢ ζητήσῃ πρῶτον τὴν γνώμην τοῦ προϊσταμένου του.

Ἐν τσοούτῳ φθάνει ὁ κ. Lindsay, εἰς ὃν ὁ ἀγαθὸς ναυπηγὸς ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασιν του περὶ τοῦ ὑπαλλήλου.

— Πολὺ καλὰ, ἀπαντᾷ ὁ Lindsay μετὰ ἀταραξίας ὁμοίως πρὸς τὴν τοῦ ὑπαλλήλου του. Ὁ ὑπάλληλός μου πιστεύω ὅτι κολακεύεται πολὺ ἀπὸ τὴν προσφορὰν σας, ἀλλὰ πρὶν συνάψῃτε συμφωνίαν, εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζητε τὸ ὄνομα του· μάθετε λοιπὸν ὅτι ἔχετε νὰ κάμετε μὲ τὸν ἐντιμότερον κύριον Οὐίλλιαμ Γλάδστωνον.

Ἦτο πράγματι ὁ ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν, ὅστις ἤσχολεῖτο νὰ λάβῃ στατιστικὰς τινὰς σημειώσεις ἀναγκαιοῦσας αὐτῷ.

Ὑπολογισμὸς περιέργος:

Ὑπελόγησέ τις ὅτι, ἐὰν ἐτίθεντο εἰς τὴν σειρὰν κατὰ μήκος αἱ 37,000 πλοῖα ἐμπορικῶν ἄτινα κέκτηται ἡ Ἀγγλίξ, τὸ πρῶτον αὐτῶν θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸν λιμὲνα τῆς Λισβώνης ἐνῶ τὸ τελευταῖον θὰ εὕρισκετο ἐτι ἐν τῷ ναυστάθμῳ τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τῶν Βελγικῶν ἀρχῶν ὁ πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἀνῆρχετο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1882 εἰς 5,655,197 ψυχῶν. Ἡ τοῦ προηγουμένου ἐτους ἀπογραφὴ ἀνεβίβαζε τὸν πληθυσμὸν εἰς 5,585,846, ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι ἐν διαστήματι ἐνὸς ἐτους ὁ πληθυσμὸς ἠύξησε κατὰ 70,000 περίπου ψυχὰς.